

سید المرسلین

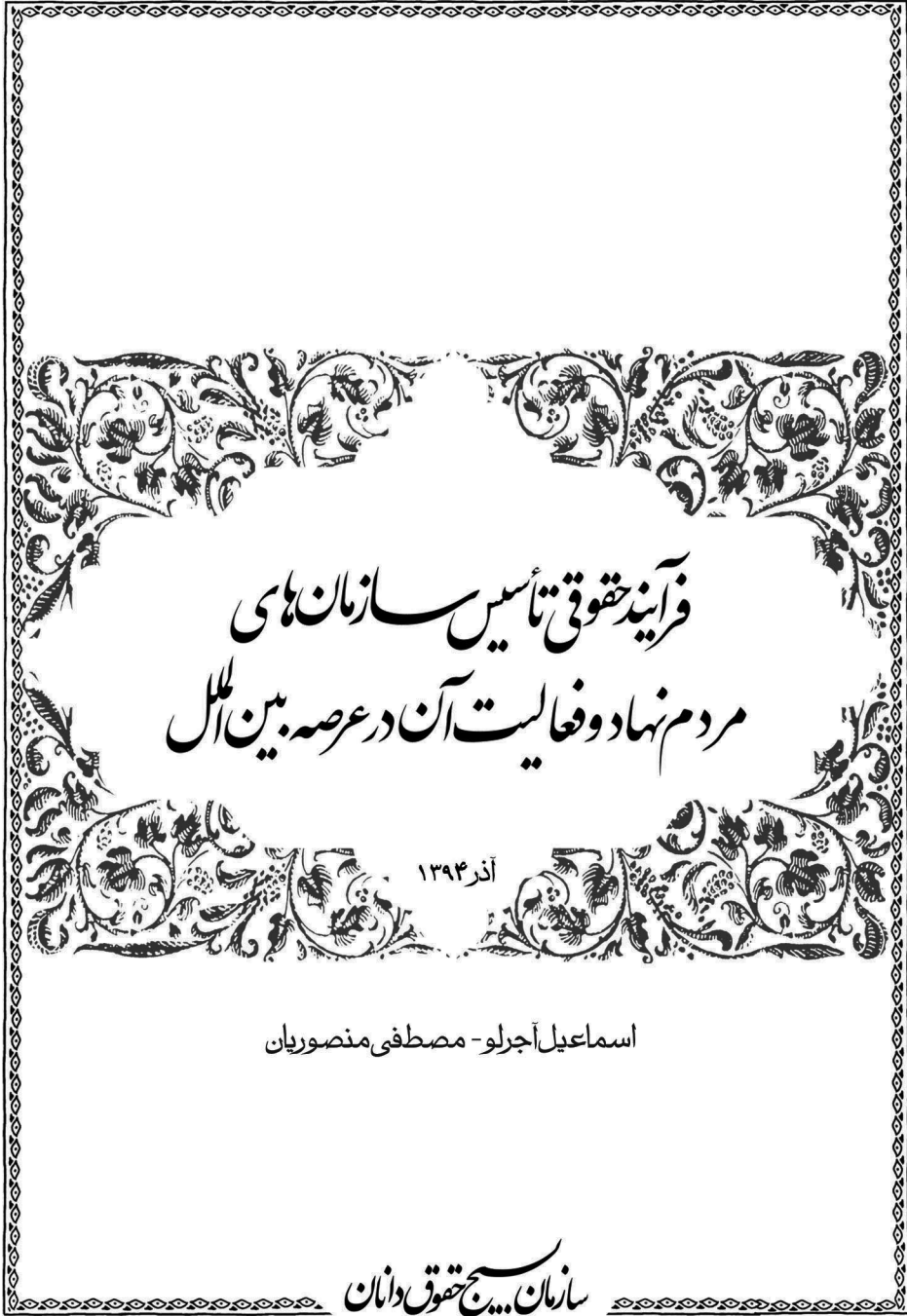
فرآیند حقوقی تأسیس سازمان‌های
مردم‌نهاد و فعالیت آن در عرصه بین‌الملل
پدیدآورندگان: اسماعیل آجرلو- مصطفی منصوریان

به اهتمام: سازمان بسیج حقوق دانان
صفحه‌آرایی: علی صبوری آق‌قلعه
طراح جلد: محمدرسول ظهیری

آدرس: تهران- میدان هفت تیر- خیابان کریم خان زند - خیابان
خرم‌مند جنوبی - نبش کوچه جمال- سازمان بسیج حقوق دانان

تلفن: ۸۸۳۴۱۷۵۴

www.Basijlaw.ir

فرآیند حقوقی تأسیس سازمان‌های
مردم‌نهاد و فعالیت آن در عرصه بین‌الملل

آذر ۱۳۹۴

اسماعیل آجرلو - مصطفی منصوریان

سازمان سنج حقوق دانان

فهرست

پیش‌گفتار.....	۹
مقدمه.....	۱۱
آشنایی با ماهیت سازمان‌های مردم‌نهاد.....	۱۱
✱ تعاریف سازمان‌های مردم‌نهاد و ویژگی‌های آن‌ها.....	۱۲
انواع تعاریف.....	۱۲
ویژگی‌های سازمان‌های غیردولتی و مردم‌نهاد.....	۱۴
فصل اول: فرآیند تأسیس و ثبت سازمان‌های مردم‌نهاد.....	۱۷
✱ سازمان‌های غیردولتی مردم‌نهاد یا سمن‌ها.....	۱۸
الف) کارکردهای رسمی و اقدامات تکلیفی سمن‌ها.....	۱۸
کارکردهای رسمی سازمان‌های مردم‌نهاد.....	۱۸
اهم اقدامات تکلیفی سازمان‌های مردم‌نهاد.....	۱۹
اقدامات اجرایی.....	۱۹
فرهنگ‌سازی.....	۱۹
آموزش عمومی.....	۱۹
پژوهش.....	۲۰

- ۲۰ ایجاد ارتباط با بخش‌های دولتی
- ۲۰ (ب) فرایند کلی تأسیس انواع سازمان‌های مردم‌نهاد (سمن‌ها)
- ۲۱ مراکز صالح برای آغاز فرایند تشکیل و ثبت سمن‌ها
- ۲۲ مراحل کلی تشکیل و ثبت سمن‌ها
- ۲۲ روش‌های ثبت تقاضای اولیه تأسیس سمن
- ارتباط وزارت کشور با سایر نهادهای صالح در فرایند تأسیس انواع سمن‌ها ۲۳
- ☼ **گفتار اول: فرایند تشکیل و ثبت سازمان‌های غیردولتی مردم‌نهاد در وزارت کشور** ۲۴
- ☼ (الف) مراحل تأسیس سمن در وزارت کشور ۲۴
- مرحله تقاضا ۲۴
- مرحله استعلام ۲۵
- مرحله ثبت ۲۶
- ☼ (ب) مدارک لازم ثبت سازمان‌های مردم‌نهاد ۲۶
- نکات تکمیلی - کاربردی ۲۷
- ☼ (ج) موضوعات قابل طرح برای ثبت سمن در وزارت کشور ۲۸
- ☼ (د) انحلال سمن‌ها ۲۹
- ☼ **گفتار دوم: مراحل و مدارک صدور مجوز تأسیس سازمان مردم‌نهاد (سمن) جوانان** ۳۰
- ☼ مراحل صدور اعتبارنامه تخصصی موقت سمن جوانان ۳۰
- ☼ فهرست مدارک سمن جهت صدور اعتبارنامه و یا ادامه فعالیت ۳۱
- ☼ **گفتار سوم: تشکیلات، حقوق و تکالیف قانونی سمن‌های جوانان** ۳۲

عنوان سمن	۳۲
مراجع نظارتی	۳۳
شخصیت حقوقی	۳۳
گزارش دهی	۳۳
هزینه‌های سازمان	۳۴
منابع مالی خارجی	۳۴
فعالیت‌های بین‌المللی	۳۵
اعتراض به ردّ تقاضای صدور پروانه	۳۵
عدم رعایت مقررات	۳۵
انحلال سازمان	۳۶

فصل دوم: فعالیت سازمان‌های مردم‌نهاد در عرصه بین‌المللی ۳۷

گفتار اول: انواع اعتبارنامه‌های سازمان ملل متحد برای سمن‌ها	۳۸
الف) اعتبارنامه‌های موقت	۳۹
(آ) از طریق دیپارتمان اطلاعات عمومی	۳۹
(ب) اخذ مجوز کنفرانس‌ها و رویدادهای سطوح عالی	۹۳
(ج) اخذ مجوز از آژانس‌های تخصصی سازمان ملل متحد	۴۰
ب) اعتبارنامه‌های دائمی (وضعیت مشورتی)	۴۱
کمیسیون توسعه پایدار	۴۳
کمیسیون وضعیت زنان	۴۳
کمیسیون توسعه اجتماعی	۴۳
انجمن دائمی موضوعات مربوط به بومی‌ها	۴۴
کمیسیون جمعیت و توسعه	۴۴

- ۴۵ انجمن سازمان ملل در حوزه جنگل‌ها
- ۴۵ کمیسیون پیش‌گیری از جرم و عدالت جنایی
- ۴۶ کمیسیون مواد مخدر
- ۴۶ کمیسیون توسعه علم و فناوری
- ۴۶ شورای حقوق بشر
- ۴۸ گفتار دوم: وضعیت مشورتی شورای اقتصادی و اجتماعی
- ۴۹ الف) شرایط لازم برای برخورداری از صلاحیت مشورتی
- ۵۰ ب) انواع وضعیت‌های مشورتی
- ۵۱ وضعیت مشورتی عمومی
- ۵۱ وضعیت مشورتی خاص
- ۵۲ وضعیت روستر
- ۵۳ گفتار سوم: فرآیند درخواست وضعیت مشورتی
- ۵۳ الف) ثبت مشخصات
- ۵۴ ب) درخواست برخط (آنلاین)
- ۵۹ ج) بررسی (اولیه) درخواست توسط شاخه سازمان‌های غیر دولتی
- د) بررسی توسط کمیته سازمان‌های غیر دولتی شورای اقتصادی و اجتماعی
- ۶۱ اجتماعی
- ۶۴ گفتار چهارم: تکالیف سمن‌های برخوردار از وضعیت مشورتی
- ۶۴ الف) ارائه گزارش‌های چهار ساله
- ۶۵ ب) انحلال یا تعلیق وضعیت مشورتی سمن‌ها
- ۶۷ گفتار پنجم: کتاب‌نامه

پیش‌گفتار

سازمان مردم‌نهاد یا سمن یا (NGO)¹ به اشکال مختلف در سراسر جهان استفاده می‌شود و با توجه به بافت کلامی که در آن مورد استفاده قرار گرفته، به انواع گوناگون سازمان‌ها اشاره می‌کند. سازمان‌های مردم‌نهاد برای رسیدن به اهداف گوناگونی فعالیت می‌کنند و معمولاً در جهت پیشبرد «اهداف سیاسی»، «هویت بخشی»، «مشارکت‌سازی» یا اجتماعی اعضاء در حرکت هستند. با نگاهی همه‌جانبه، اگر اهداف توسعه پایدار را شامل تعریف کنیم، بی‌تردید هر یک از بازیگران میدان توسعه اعم از «امنیت‌یابی» و «رابطه‌گرائی»، «میراث‌بانی»، «عدالت‌محوری دولت، جامعه، بخش خصوصی و سازمان‌های غیردولتی در عرصه تصمیم‌سازی‌ها»، سهم و نقش کارکردی متناسب با شأن و نزول خود خواهند داشت. مسلماً تحقق تمام این آرمان‌ها و اهداف سمن‌ها در وهله نخست نیاز به آگاهی و مهارت سمن‌ها و سازمان‌های مختلف از وظایف و حقوق خویش دارد. یعنی تا زمانی که این سازمان‌ها آشنایی کافی با امور اداری و حقوقی خود نداشته باشند قطعاً نخواهند توانست سازوکار و ساختار مناسبی برای مطالبه‌گری اجتماعی و اجرای فعالیت‌های مختلف عمومی ایجاد کرده و نقش خود را ایفا نمایند.

مقدمه

آشنایی با ماهیت سازمان‌های مردم‌نهاد

سازمان‌های مردم‌نهاد (سمن) به سازمان‌هایی داوطلبانه، غیردولتی، غیرانتفاعی، عام‌المنفعه و خیرخواهانه اطلاق می‌شود که بر اساس اساسنامه مشخص در حوزه‌های خاص به فعالیت مشغول‌اند. ویژگی مهم آن‌ها غیرسیاسی بودنشان است. سمن‌ها تحت‌عنوان شخصیت حقوقی سازمان خود، حق انجام فعالیت سیاسی ندارند. خیرخواهانه بودن آن‌ها به این معناست که هدف از تشکیل این سازمان‌ها کسب درآمدی اقتصادی نیست و اگر درآمدی به دست آورند باید در راستای اهداف خیرخواهانه عمومی یا حل مشکلی از اجتماعی که در اساسنامه قیدشده است، هزینه کنند. موضوع فعالیت سمن‌ها متنوع است؛ از جمله راهکارهایی در زمینه رفع آسیب‌های اجتماعی، نیکوکاری، آبادانی، مذهبی، بهبود وضعیت فرهنگی جامعه، زنان، کودکان، حمایتی، توسعه و ... معرفی می‌کنند. یکی از عوامل اندازه‌گیری سرمایه اجتماعی، میزان و کیفیت فعالیت سازمان‌های مردمی است. در ایران، سمن‌ها نسبتاً نوپا بوده و مراحل ابتدایی رشد و بلوغ خود را طی می‌کنند. باوجوداین در آیین‌نامه‌ها و قوانین کشور اهمیت خاصی به توانمندسازی سمن‌ها و لزوم بهره‌گیری از نقش مؤثر و قابلیت‌های آن‌ها مبذول شده است. بنابراین ضروری است که هم سازمان‌های مردم‌نهاد در پویایی، بالندی و مدیریت مناسب و ارائه خدمات مطلوب به هم‌نوعان بکوشند و هم دولت و مسئولین در این مسیر به آن‌ها مساعدت کنند^۱.

۱. وحیدیان، امیر، سازمان‌های مردم‌نهاد؛ رکن سوم توسعه پایدار مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دفتر مطالعات سیاسی، قابل دسترسی در:

با توجه به ابعاد گوناگون موضوعی و ساختاری سازمان‌های مردم‌نهاد و سابقه نسبتاً کوتاه شکل امروزی آن‌ها در نظام حقوقی کشور ما لازم است در بدایت امر به شکل دقیق‌تری با تعاریف و مفاهیم مختلف آن آشنا شویم.

☆ تعاریف سازمان‌های مردم‌نهاد و ویژگی‌های آن‌ها

به‌طور کلی تعاریف مختلفی از «سازمان مردم‌نهاد» ارائه شده است. در سطح بین‌المللی اصطلاح مذکور برای نخستین بار در قطعنامه شورای اجتماعی-اقتصادی سازمان ملل متحد در فوریه ۱۹۵۰ به‌عنوان هر نوع سازمان بین‌المللی که با موافقت دولتی ایجاد نشده باشد به کار گرفته شد. این تعریف نشان می‌دهد که سازمان‌های یادشده جنبه بین‌المللی نیز به خود گرفته‌اند.^۱

انواع تعاریف

از نظر بانک جهانی «سازمان‌های مردم‌نهاد» بخشی از سازمان‌های غیردولتی هستند که به‌صورت داوطلبانه و مردمی از توسعه بین‌المللی پشتیبانی می‌کنند. آن‌ها گروه‌های مردمی می‌باشند که در سطح منطقه‌ای یا ملی ساماندهی شده‌اند. همچنین انجمن‌های خیریه که بودجه خصوصی را صرف توسعه، توزیع غذا و خدمات مشاوره‌ای خانوادگی و ساماندهی می‌نمایند، تعاونی‌های مستقل، انجمن‌های اجتماعی، انجمن‌های مذهبی، انجمن‌های خدماتی و گروه‌های زنان شامل سازمان‌های مردم‌نهاد می‌گردند.^۲

نگرش سازمان ملل متحد و همچنین بانک جهانی در مورد سازمان‌های مردم‌نهاد از این قرار است: «سازمان مردم‌نهاد، تشکل یا سازمانی از گروه‌های داوطلب مردمی است که غیردولتی، غیرانتفاعی بوده و هدف آن رفع نیاز کل جامعه یا گروه‌هایی از جامعه می‌باشد. البته سازمان مردم‌نهاد ویژگی‌های دیگری

۱. سعیدی، محمدرضا، درآمدی بر مشارکت مردمی و سازمان‌های غیردولتی، چاپ اول، تهران: سمت، زمستان ۱۳۸۲، ص. ۳۹.

۲. بررسی وضعیت تشکل‌های غیردولتی جوانان، گزارش، سازمان ملی جوانان، تهران: اهل قلم، ۱۳۸۲.

همچون شفافیت در نوع فعالیت، دسترسی آسان به حساب‌ها و منابع مالی و عضوپذیری باز را دارا می‌باشد.» این سازمان‌ها عموماً در راستای توانمند کردن گروه‌های محروم از نظر اجتماعی و اقتصادی فعالیت می‌کنند.^۱

سمن، سازمانی با شخصیت حقوقی مستقل، غیردولتی، غیرانتفاعی و غیرسیاسی است که برای انجام فعالیت داوطلبانه با گرایش فرهنگی، اجتماعی، مذهبی، بشردوستانه و بر اساس قانونمندی و اساسنامه مدون، رعایت چارچوب قوانین موضوعه کشور و مفاد آیین‌نامه‌های اجرایی آن فعالیت می‌کند. همچنین می‌توان سمن‌ها را این‌گونه نیز تعریف کرد:

الف) سازمانی با شخصیت حقوقی مستقل، غیردولتی، غیرانتفاعی و غیرسیاسی است که برای انجام فعالیت داوطلبانه با گرایش فرهنگی، اجتماعی، مذهبی، بشردوستانه و بر اساس قانونمندی و اساسنامه مدون، رعایت چارچوب قوانین موضوعه کشور و مفاد آیین‌نامه‌های اجرایی آن فعالیت می‌کند.

ب) NGO یک سازمان غیردولتی و غیرانتفاعی است. نه وابسته به دولت است و نه اثری از حاکمیت درون آن پیدا می‌شود و نه بودجه‌ای از دولت به صورت رسمی می‌گیرد ولی دارای اساسنامه مدون است و تشکیلاتش از قبل ثبت گردیده است. یکی از مهم‌ترین خصوصیات NGO داوطلبانه بودن آن است که با توجه به نیاز جامعه ایجاد می‌شود. چند نفر دور هم جمع می‌شوند و به این نتیجه می‌رسند که به طور مثال با مصرف یا پخش مواد مخدر به صورت داوطلبانه و خودجوش مبارزه‌کنند. البته یک NGO مجاز است فعالیت‌های خودش را سامان دهد و اگر کارش به نتیجه برسد درآمد هم کسب کند و این فقط در راه توسعه و اهداف تشکیلات خودش است و سود در NGO معنا ندارد، سمن‌ها سازمان‌های غیردولتی، گروه‌های شهروندی داوطلب، گروه‌های نفع عامه یا خیریه هیچ‌کاری به مسئولیت دولت ندارند و در بعضی جاها از

۱. امینی، ثریا، جوانان، گذشته حال و آینده؛ گزارش ملی جوانان از سال ۱۳۸۱-۱۳۷۵، دو هفته نامه فرهنگ و پژوهش، شماره ۱۹۹، ISSN ۱۷۱۵-۱۷۳۵، ۱۸ مرداد ماه سال ۱۳۸۴.

مطالبات مردم در مقابل دولت دفاع می‌کنند یعنی مجاز به انتقاد از دولت می‌باشند.^۱

در ایران به آن سازمان مردم‌نهاد (به اختصار: سَمَن) یا تشکل غیردولتی می‌گویند که به نظر می‌رسد با توجه به بافت حکومت در ایران، که «دولت» بخشی از قوای حاکم می‌باشد، بهتر است از معادل سازمان غیرحکومتی استفاده شود.

ویژگی‌های سازمان‌های غیردولتی و مردم‌نهاد

ویژگی‌های کلی سازمان‌های مردم‌نهاد عبارتند از:

۱. غیردولتی بودن^۲: بدین معنی که تأسیس آن‌ها بر اساس تصمیم دولتی و در چارچوب بودجه عمومی انجام نگیرد بلکه اشخاص حقیقی یا حقوقی خصوصی مؤسس آن‌ها باشند، البته سازمان‌های مردم‌نهاد و مجموعه دولت دارای ارتباط و اثرات دوجانبه می‌باشند.

۲. غیر انتفاعی بودن^۳: بدین معنی که دست‌یافتن به درآمد و سود و انجام فعالیت‌های تجاری و صنفی انتفاعی به‌منظور تقسیم منافع بین اعضاء، مؤسسان، مدیران و کارکنان هدف سازمان نباشد، هرچندکه این ویژگی، سازمان مردم‌نهاد را از دست‌یابی به درآمد برای اداره امور خود باز نمی‌دارد.

۳. تمایل به استقلال: بدین معنی که سازمان مردم‌نهاد سعی می‌کند برای تحقق اهداف خود در چارچوب قوانین موضوعه تا حد ممکن از درجه استقلال بالایی برخوردار باشد و زیر نفوذ صاحبان قدرت و یا گرایش‌های مختلف قرار نگیرد.

۴. خودجوشی و نیاز طبیعی: سازمان‌های مردم‌نهاد بنا بر نیاز طبیعی ناشی از شرایط فکری، محیطی، انگیزش‌ها، خصوصیت‌ها و آرمان‌های مشترک

۱. گلشن پژوه، محمودرضا، راهنمای سازمان‌های غیردولتی، مؤسسه‌ی فرهنگی مطالعات و تحقیقات ابرار معاصر تهران، ۱۳۸۱.

2. Non-Governmental

3. Non Benefit

افراد و جامعه، و به صورت داوطلبانه و خودجوش و بر اساس اصل آزادی اراده اشخاص تأسیس و اداره می‌شوند.

۵. غیرسیاسی بودن: اهداف غیرسیاسی در بردارنده فعالیتی است که مشمول ماده یک قانون احزاب نگردد.

۶. داوطلبانه بودن: سازمان‌های غیردولتی را مردم به صورت داوطلبانه به وجود می‌آورند، از سویی این سازمان‌ها باید تابع قوانین و مقررات موجود باشند و از سوی دیگر هیچ تشکیلات دولتی نباید در شرایط عادی، ایجاد، اداره و انحلال آن‌ها را فرمان دهد. عضویت مردم در سازمان‌های غیردولتی، داوطلبانه است.

۷. دارا بودن شخصیت حقوقی: سازمان‌های مردم‌نهاد در جریان تشکیل به ثبت می‌رسند و از شخصیت حقوقی برخوردار می‌شوند. برخورداری از شخصیت حقوقی موجب جلب اعتماد مردم به آن‌ها می‌شود و علاوه بر آن می‌توانند با سازمان‌های دولتی قرارداد منعقد کنند و از تسهیلات مختلفی نظیر تسهیلات بانکی و... استفاده کنند. در کشور ما یک «ان جی او» بعد از ثبت و اخذ پروانه فعالیت، از شخصیت حقوقی برخوردار می‌شود.

۸. مدیریت دموکراتیک و مشارکتی: ماهیت مردمی سازمان‌های غیردولتی اقتضا می‌کند که فرآیند اداره آن از پایین به بالا و مشارکتی باشد. این ویژگی سبب می‌شود که اعضاء همواره بر عملکرد مدیران نظارت داشته باشند و مدیران پاسخگوی عملکردشان در برابر اعضاء باشند. تبصره ۱ ماده ۲۱ آیین‌نامه سازمان‌های غیردولتی مقرر می‌کند: «اساسنامه سازمان باید بر رأی‌گیری آزاد از تمام اعضاء برای انتخاب مدیران و همچنین نحوه تغییر مدیران و دوره تصدی آن‌ها و نیز تصمیمات اساسی در ایجاد هرگونه تغییر و تاثیرگذاری تصریح کند.»

۹. خودگردانی: سازمان‌های غیردولتی، از نظر مالی خودگردان هستند، هرچند آن‌ها از دولت، افراد خیر، سازمان‌های بین‌المللی و ... کمک‌هایی دریافت

می‌کنند، باین حال این کمک‌ها نباید موجبات وابستگی‌شان را به منابع کمک‌کننده فراهم کند، به طوری که سازمان‌های غیردولتی از تعهدات اجتماعی و اهدافشان دور شوند. در کشور ما منابع مالی تأمین‌کننده یک سازمان غیردولتی این‌گونه تصریح شده است: «هدیه، اعانه و هبه اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از داخلی و خارجی و دولتی و غیردولتی، همچنین وقف و حبس. علاوه بر این سازمان می‌تواند از حق عضویت وجوه حاصل از فعالیت‌های انجام‌شده در چارچوب موضوع فعالیت، اهداف و اساسنامه سازمان و این آیین‌نامه استفاده کند».

فصل اول: فرآیند تأسیس و ثبت سازمان‌های مردم‌نهاد

در ابتدا با انواع مؤسسات و سازمان‌های غیردولتی و مراکز مختلف صادرکننده مجوز برای آن‌ها آشنا می‌شویم. در نظام حقوقی و اداری کشور ما تا کنون دسته بندی مشخصی در خصوص انواع سازمان‌های غیردولتی ارائه نشده و هیچ آیین نامه و متن قانونی در این زمینه وجود ندارد. از این رو صرفاً می‌توان با بررسی انواع سازمان‌های اداری و آشنایی با ماهیت سازمان‌های غیردولتی در کشور اقدام به دسته بندی آن‌ها نمود و در نهایت مقصود از سازمان‌های مردم‌نهاد در این نوشتار را مشخص نمود. در یک تقسیم بندی کلی و برای منقح نمودن بحث، ما سه نوع سازمان غیردولتی را از یکدیگر متمایز می‌نماییم.

اول: شرکت‌ها و مؤسسات غیرتجاری موضوع قانون تجارت

دوم: مؤسسات غیردولتی خاص و تخصصی

سوم: سازمان‌های مردم‌نهاد (سمن یا NGO به معنای خاص).

با توجه به موضوع کلی این نوشتار که بررسی مبانی و مسائل حقوقی سازمان‌های مردم‌نهاد به معنای خاص است، طبیعتاً به شکل عمده به شناخت امور حقوقی و اداری و تأسیس و ثبت دسته سوم از سازمان‌های غیردولتی یعنی سازمان‌های مردم‌نهاد یا سمن‌ها می‌پردازیم.

☆ سازمان‌های غیردولتی مردم‌نهاد یا سمن‌ها (NGO)

یکی از مهم‌ترین انواع سازمان‌های غیردولتی در نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران، سازمان‌های مردم‌نهاد یا سمن‌ها هستند (NGO)؛ که توصیف و تعریف آن‌ها ارائه شد و در این بخش به شکل تفصیلی به فرایند تشکیل و ثبت سمن‌ها و شرایط و کارکردهای رسمی آن‌ها اشاره می‌نماییم.

الف) کارکردهای رسمی و اقدامات تکلیفی سمن‌ها

بدهی است هر مؤسسه یا بنیاد غیردولتی با توجه به نیاز مخاطبین خود و اهداف ترسیمی، موضوع فعالیت مشخصی را پی می‌گیرد؛ موضوعات کلی مانند دین، آموزش، بهداشت، محیط زیست، اشتغال، فرهنگ، هنر، جوانان، کودکان، زنان، سالمندان و یا موضوعات تخصصی و علمی. برای تحقق اهداف و رسیدگی به این موضوعات نیز بر اساس اسناد رسمی و متون قانونی موجود در خصوص سمن‌ها در نظام حقوقی و اداری جمهوری اسلامی ایران، قاعدتاً برخی کارکردهای ویژه و اقدامات و تکالیف قانونی برای سمن‌ها برشمرده شده است. لذا قبل از بررسی فرایند تشکیل و تأسیس سمن‌ها باید ابتدا با این کارکردها و تکالیف قانونی آشنا باشیم.

کارکردهای رسمی سازمان‌های مردم‌نهاد

با بررسی مجموع اسناد رسمی و قوانین و مقررات موجود می‌توان مهم‌ترین کارکردهای مورد انتظار از سمن‌ها را چنین برشمرد:

۱. اطلاع رسانی و آگاه سازی عمومی (ارتباطات)
۲. جلب مشارکت مردمی (بسیج عمومی)
۳. جذب سرمایه‌ها و منابع کوچک مردمی (بسیج منابع)
۴. ایجاد، گسترش و تقویت هماهنگی بین دولت و مردم
۵. گسترش نظارت عمومی
۶. ارزیابی فعالیت‌ها
۷. افزایش بهره‌وری در استفاده از منابع

از میان کارکردهای فوق، سه موضوع جلب مشارکت مردمی، بسیج منابع و نظارت و ارزیابی از اهمیت و جایگاه بالاتری برخوردار هستند و بیش از سایر موارد در اساسنامه‌های رسمی و مقررات لازم‌الاجرا مورد تأکید قرار گرفته‌اند.

اهم اقدامات تکلیفی سازمان‌های مردم‌نهاد

مهم‌ترین اقدامات تکلیفی ذکر شده برای انواع سمن‌ها عبارتند از:

• اقدامات اجرایی

۱. عضوگیری: رسمی و غیر رسمی
۲. برنامه‌ریزی و نظارت و ارزیابی
۳. بهره‌وری: منابع طبیعی و محیط‌زیست
۴. امور حمایتی: دستگیری از مستمندان، بیماران خاص و...
۵. درآمدزایی: خیریه، نمایشگاه، تحقیقات، انجام پروژه‌های مشترک، کمک‌ها (دولتی، مردمی، بین‌المللی)
۶. اطلاع‌رسانی: خبرنامه، پوستر، اطلاعیه، اینترنت و...

• فرهنگ‌سازی

۱. برگزاری جلسه‌های مذهبی
۲. تبلیغات و هنر: تئاتر، موسیقی، نقاشی، فیلم و...
۳. ایجاد هویت فردی و جمعی
۴. مسئولیت‌بخشی به مردم
۵. حفظ آثار باستانی و میراث فرهنگی

• آموزش عمومی

۱. شرکت در کنفرانس‌های آموزشی
۲. برگزاری کارگاه و سمینارهای آموزشی
۳. تربیت نیروی متخصص
۴. بازدید: سفر تحقیقاتی، اردو

۵. سخنرانی عمومی و علمی
۶. مشاوره: کارکنان، مدیران، مردم

• پژوهش

۱. نیازسنجی اجتماعی
۲. افزایش کارایی
۳. معرفی نمونه‌ها
۴. روان‌کاوی نظرها و نظرسنجی

• ایجاد ارتباط با بخش‌های دولتی

۱. دادن مشورت و برگزاری جلسات مشترک
۲. انجام پروژه مشترک
۳. بیان اشکال‌ها و پیشنهاد در راستای بهبود امور
۴. نظارت و کنترل پروژه‌های دولتی

ب) فرآیند کلی تأسیس انواع سازمان‌های مردم‌نهاد (سمن‌ها)

همانطور که در ابتدای این فصل اشاره شد در یک تقسیم بندی کلی سه نوع از سازمان‌های غیردولتی را در نظام حقوقی و اداری کشور ما می‌توان برشمرد که ما در این کتاب از میان آن‌ها به شکل ویژه به سمن‌ها یا سازمان‌های مردم‌نهاد می‌پردازیم. حال باید توجه نمود که این سازمان‌های مردم‌نهاد نیز انواع مختلفی دارند و مراکز متعددی اقدام به صدور مجوز برای آن‌ها می‌کنند؛ یا به تعبیر بهتر فرآیند تأسیس سمن‌ها از مراکز متعددی آغاز می‌شود که البته این موضوع خود به آشفتگی و سردرگمی افراد و گروه‌های نا آشنا منجر می‌شود. لذا در این بخش ابتدا فرآیند کلی تأسیس یک سمن مورد بررسی قرار می‌گیرد و سپس در بخش بعد شرایط و ویژگی‌های خاص هر یک از سمن‌های تخصصی و نهادهای متولی آن‌ها ارائه می‌شود.

مراکز صالح برای آغاز فرایند تشکیل و ثبت سمن‌ها

در نظام حقوقی و اداری کشور ما مراکز و نهادهای رسمی متعددی برای اعطای مجوز به سمن‌ها در فرایند تشکیل آن‌ها در نظر گرفته شده است. تعدد مراکز موجود برای آغاز فرایند ثبت سمن‌ها عمدتاً به دلیل طیف گسترده صلاحیت‌های موضوعی سمن‌ها و نهادهای متولی موضوعات در نظام حقوقی و اداری کشور ماست. به گونه‌ای که هر سمن بنا بر حیطه فعالیت یا مخاطبین خاصی که انتخاب نموده است، لاجرم مجوزها و مراحل ثبت خود را باید از نهادهای متناسب و ذی صلاح در آن موضوع آغاز نموده یا در طول مراحل ثبت خود به آن‌ها مراجعه و کسب مجوز نماید.

آمار سازمان‌های مردم‌نهاد تأسیس شده در طول سالیان گذشته نشان می‌دهد که مراکز عمده صدور مجوز به سمن‌ها عبارتند از:

- وزارت کشور
- وزارت ورزش و جوانان (سازمان ملی جوانان سابق)
- سازمان بهزیستی
- البته در کنار این نهادها، مراکز دیگری نیز اقدام به این عمل می‌نمایند؛ مانند نیروی انتظامی، سازمان جنگل‌ها و مراتع، اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران، سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، وزارت علوم و تحقیقات، سازمان شهرداری، وزارت بهداشت و معاونت زنان ریاست جمهوری.^۱ از طرفی بسیاری از وزارتخانه‌ها و نهادهای دیگر نیز مؤسسات غیردولتی مرتبط را از طریق ارائه مجوز یا گواهی تأیید صلاحیت برای تأسیس مؤسسات غیرتجارتی (موضوع قانون تجارت) ایجاد می‌نمایند که قبلاً مورد اشاره قرار گرفت.

۱. شیرین پور، مهدی، آشنایی بیشتر با NGOها و یا سمن‌ها، مجله سرزمین نوروز، ش ۶۷، فروردین ۱۳۹۴، ص ۲۰ همچنین: روزنامه حمایت ۱۳۹۱/۱۰/۲۸

مراحل کلی تشکیل و ثبت سمن‌ها

به دلیل وجود مبادی متعدد و نهادهای مختلف برای آغاز نمودن مراحل ثبت یک سمن و عدم امکان بررسی جداگانه فرایندهای مربوط به ثبت همه آن‌ها، در این قسمت ابتدا به بررسی فرایند کلی تشکیل و ثبت یک سمن می‌پردازیم و سپس در ادامه شرایط اختصاصی تأسیس هر یک از انواع پرکاربرد سمن‌ها را شرح خواهیم داد.

به طور کلی برای تأسیس و ثبت کامل یک سمن باید سه مرحله کلان طی شود:

اول: مراحل اولیه ثبت در سازمان‌های مربوطه و یا وزارت کشور
دوم: مراحل ثبت و تعیین نام در سازمان ثبت اسناد املاک به‌عنوان مؤسسه غیرتجاری

سوم: مراحل ثبت نهایی در وزارت کشور و صدور پروانه فعالیت

روش‌های ثبت تقاضای اولیه تأسیس سمن

به طور کلی تمام سازمان‌های مردم‌نهاد باید در نهایت در وزارت کشور ثبت شده و پروانه فعالیت خود را از آن دریافت نمایند. لذا تا زمانی که مرحله نهایی ثبت و صدور پروانه فعالیت از طریق وزارت کشور به انجام نرسیده است فرایند تأسیس و ثبت کامل نیست. متقاضیان تأسیس و ثبت سمن می‌توانند به دو طریق مراحل اولیه ثبت را آغاز نمایند.

- به شکل مستقیم به پرتال امور سازمان‌های مردم‌نهاد وزارت کشور (www.saman.moi.ir یا www.Portal2.moi.ir) مراجعه نمایند و تقاضای تأسیس سمن را ارائه و مراحل را طی کنند (که در ادامه شرح داده می‌شود).
- تقاضای خود را ابتدا در نهادهای صالح دیگر از جمله وزارت ورزش و جوانان، سازمان بهزیستی و... طرح کنند و سپس در طی مراحل ثبت به وزارت کشور نیز مراجعه خواهند داشت.

ارتباط وزارت کشور با سایر نهادهای صالح در فرایند تأسیس انواع

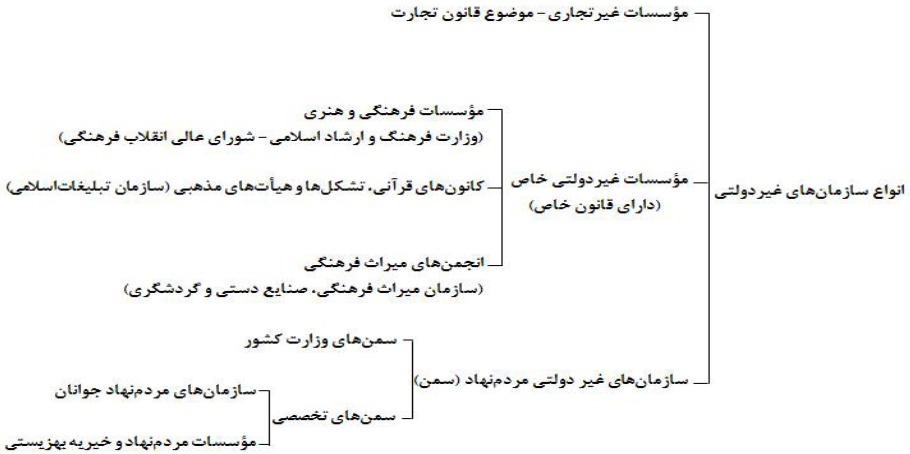
سمن‌ها

روش مراجعه اولیه به سازمان‌هایی غیر از وزارت کشور معمولاً برای تأسیس سمن‌های تخصصی استفاده می‌شود؛ مثلاً سازمان‌های مردم‌نهاد جوانان که به شکل ویژه در امور مرتبط با جوانان فعالیت می‌نمایند و از اعضاء رده سنی جوان نیز تشکیل می‌شوند، مراحل آغازین ثبت و تقاضای اولیه و اخذ مجوز موقت خود را از طریق وزرات ورزش و جوانان به انجام می‌رسانند. همچنین برای فعالیت در زمینه‌های مرتبط با امور خیریه و حمایتی غالباً از طریق سازمان بهزیستی تقاضای ثبت سمن ارائه می‌شود. در این روش معمولاً بعد از طی مراحل اولیه در نهاد مربوطه، اعتبارنامه تخصصی فعالیت صادر می‌شود تا در مدت زمان معینی با بررسی گزارش فعالیت‌ها و... جهت طی مراحل نهایی ثبت از طریق فرمانداری‌ها و استانداری‌ها به وزارت کشور منتقل شوند.

از طرفی سایر سازمان‌های مردم‌نهاد که محدود به موضوعات تخصصی نبوده و نمی‌خواهند به شکل ویژه از طریق نهادهای خاص، سمن خود را به ثبت برسانند، معمولاً به شکل مستقیم از طریق امور سازمان‌های مردم‌نهاد وزارت کشور و فرمانداری‌ها و استانداری‌ها، مراحل تأسیس و ثبت خود را آغاز می‌نمایند.

در نهایت این دو روش به یکدیگر منتهی می‌شوند. چراکه در کل مرجع عام برای ثبت تمام سمن‌ها وزارت کشور می‌باشد؛ که البته این وزارتخانه نیز در فرایند ثبت با نهادهای دیگر در ارتباطی دوطرفه می‌باشد. به گونه‌ای که تقاضای ثبت سمن از نهادهای تخصصی مثل وزارت ورزش و جوانان در مراحل نهایی ثبت و اخذ پروانه فعالیت باید از طریق فرمانداری‌ها و استانداری‌ها به وزارت کشور منتقل شود و از طرفی نیز تقاضاهای واصل شده به وزارت کشور نیز به‌ویژه اگر شامل موضوعات تخصصی باشد باید مجوز و گواهی تخصصی

خود را از نهادهای مربوطه اخذ کنند و به وزارت کشور ارائه نمایند.^۱

❁ گفتار اول: فرآیند تشکیل و ثبت سازمان‌های غیردولتی مردم‌نهاد در

وزارت کشور

از آنجا که مرحله اصلی و عام ثبت همه سمن‌ها از طریق «امور سازمان‌های مردم‌نهاد وزارت کشور» است، ذیلاً مراحل این کار و شرایط و مدارک لازم توضیح داده می‌شود و سپس شرایط خاص سایر نهادها نیز به شکل ویژه بررسی می‌شود.

❁ الف) مراحل تأسیس سمن در وزارت کشور

مرحله تقاضا

۱. مراجعه به پورتال امور سازمان‌های مردم‌نهاد وزارت کشور

(www.saman.moi.ir یا www.Portal2.moi.ir)

۱. تبصره ۱. ماده ۳۲ آئین‌نامه ضوابط تأسیس سازمان‌های مردم‌نهاد: مرجع صدور پروانه برای سازمان‌های غیردولتی تخصصی با رعایت مقررات این آئین‌نامه و با اخذ نظر دستگاه‌های ذیربط، وزارت کشور است.

۲. ورود به بخش سازمان‌های مردم‌نهاد
۳. مراجعه به قسمت تقاضای تأسیس و فعالیت سازمان‌های مردم‌نهاد
۴. تکمیل فرم الکترونیکی تقاضانامه تأسیس سازمان غیردولتی
۵. یادداشت شماره رهگیری پس از تأیید ثبت تقاضانامه جهت پیگیری‌های بعدی و اعلام حداقل ۵ اسم پیشنهادی جهت استعلام
۶. اعلام نظر دبیرخانه هیئت نظارت در رابطه با تقاضانامه تأسیس

در صورت تأیید تقاضانامه تأسیس

مرحله استعلام

۷. تکمیل فرم مشخصات فردی مؤسسين و ارسال اساسنامه پیشنهادی از طریق پایگاه اطلاع رسانی فوق الذکر و تحویل اصل آن به دبیرخانه هیئت نظارت توسط نماینده معرفی شده اعضای مؤسس (ارائه معرفی‌نامه امضاء شده از سوی اعضای هیئت مؤسس الزامی می‌باشد)
۸. انجام استعلامات: بعد از تشکیل هیئت نظارت، استعلام‌های ۴ گانه درباره متقاضیان انجام می‌شود؛ از جمله استعلام تخصصی از دستگاه تخصصی مرتبط با موضوع و اهداف مورد نظر سازمان مردم‌نهاد^۱. به‌عنوان مثال در صورتی که موضوع فعالیت سازمان مردم‌نهاد آسیب‌های اجتماعی است استعلام تخصصی در مورد اعضای سازمان از سازمان بهزیستی و در نهایت ارسال پرونده به هیئت نظارت بر سازمان‌های مردم‌نهاد به منظور بررسی و صدور رأی نهائی.

۱. تبصره ۳، ماده ۲۲؛ آیین‌نامه اجرایی تأسیس و فعالیت سازمان‌های مردم‌نهاد: هیئت نظارت مکلف است ظرف یک‌هفته از تاریخ دریافت تقاضا نسبت به اخذ نظر مرجع ذی‌صلاح (وزارت اطلاعات، وزارت دادگستری، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و دستگاه‌های تخصصی) اقدام و آن مرجع نیز مکلف است حداکثر ظرف یک‌ماه، نظر خود را اعلام‌نماید، در غیر این صورت، نظر هیئت مزبور موافق تلقی می‌شود.

در صورت مثبت بودن نظر هیئت نظارت

مرحله ثبت

۹. برگزاری جلسه مجمع عمومی مؤسس، تنظیم و ارائه صورت‌جلسه با در نظر داشتن موارد زیر:

۱،۹. تصویب طرح اساسنامه که متن آن به امضای اعضای مؤسس رسیده باشد.

۲،۹. تعیین هیئت‌مدیره و بازرسان (ضمناً هیئت‌مدیره نیز باید با صورت‌جلسه‌ای جداگانه نسبت به تعیین سمت اعضای هیئت‌مدیره شامل رئیس، خزانه‌دار و مدیرعامل یا دبیر) اقدام نمایند. مجمع عمومی مؤسس باید نسبت به تعیین مبلغ عضویت نیز تصمیم‌گیری و در صورت جلسه‌ی خود آن را تأیید نماید.

۱۰. ارسال مدارک قانونی ثبتی به اداره ثبت اسناد و املاک جهت ثبت تشکل توسط دبیر خانه هیئت نظارت.

۱۱. ارائه آگهی تأسیس صادره توسط اداره ثبت و همچنین آگهی تأسیس مندرج در روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران جهت صدور پروانه تأسیس.

۱۲. صدور پروانه فعالیت سازمان مردم‌نهاد مربوطه.

☆ (ب) مدارک لازم ثبت سازمان‌های مردم‌نهاد

تکمیل و ارائه مدارک لازم به مرجع صدور پروانه فعالیت از مراحل مقدماتی لازم برای ثبت سمن است که مدارک به شکل کلی شامل موارد زیر می باشد:

- فرم تقاضانامه تکمیل شده
- مدارک هویتی اعضاء مؤسس
- گواهی عدم سوء پیشینه و عدم اعتیاد اعضاء مؤسس
- اساسنامه سازمان
- فرم مشخصات فردی اعضاء مؤسس

- صورت‌جلسات مجمع عمومی مؤسس و هیئت‌مدیره و سایر فرم‌های لازم. قابل ذکر است که تمام فرم‌ها و نمونه اساسنامه‌ها و صورت‌جلسه‌های لازم در این مراحل در پورتال رسمی وزارت کشور و سایر نهادهای مربوطه وجود دارد و قابل بهره‌برداری است.

نکات تکمیلی – کاربردی

- حداقل تعداد اعضاء مؤسس در سازمان‌های با ساختار عضوپذیر (مجمع عمومی) پنج نفر و در سازمان‌های با ساختار هیئت امنایی نه نفر می‌باشد. برای تسریع در مراحل ارائه خلاصه اطلاعات شخصی هیئت مؤسس حداقل ۵ نفر و هیئت‌مدیره و بازرسین ۴ نفر (جمعاً ۹ نفر) الزامی می‌باشد.
- محدوده جغرافیایی فعالیت می‌تواند یکی از محدوده‌های شهرستانی، استانی، فرااستانی و ملی باشد؛ اگر محدوده فعالیت فرا استانی انتخاب شود به این معنی است که هیئت مؤسس می‌تواند در بیش از یک استان و حداکثر در ۴ استان فعالیت داشته باشند و ذکر نمودن نام استان‌های انتخابی در این قسمت ضروری می‌باشد.
- سازمان‌های مردم‌نهادی که دارای گستره فعالیت در سطح یک محله یا شهرستان خاص هستند، باید مراحل ثبت و تأسیس را از طریق فرمانداری مربوطه و سازمان‌هایی که دارای گستره فعالیت در سطح استان هستند، باید مراحل را از طریق دفتر امور اجتماعی استانداری دنبال نمایند.
- نحوه اداره ساختار سمن یکی از دو نوع: مجمع عمومی عضوپذیر یا مجمع عمومی هیئت‌امنا می‌باشد. در ساختار سازمان‌های مردم‌نهاد اصل بر عضوپذیر بودن آن‌ها و مشارکت جمعی و حداکثر است ولیکن در صورتی که ساختار هیئت امنایی (عضوپذیری محدود) انتخاب شود، به معنای تصمیم‌گیری در بین اعضای هیئت‌امنا می‌باشد که عمدتاً خاص امور خیریه می‌باشد.^۱

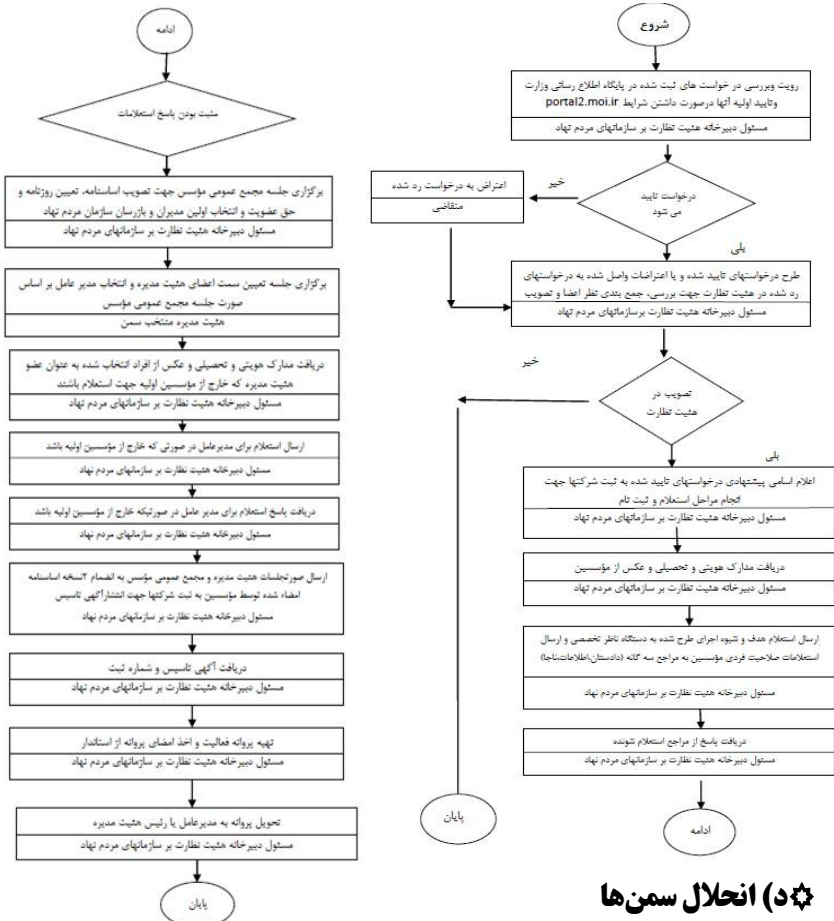
1. <http://portal2.moi.ir/portal/Home/Default.aspx?CategoryID=5c9356f5->

☆ (ج) موضوعات قابل طرح برای ثبت سمن در وزارت کشور

متقاضیان می‌توانند در حوزه‌های ذیل با توجه به علاقه و تخصص اعضا اقدام به تشکیل سمن نمایند.

- امور اجتماعی: پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی، رفاه اجتماعی و ارتقای مهارت‌های اجتماعی، امور خیریه و نیازمندان، امور زنان و خانواده، امور کودکان، امور جوانان، حقوق شهروندی.
- امور فرهنگی: ترویج ارزش‌ها و فرهنگ اسلامی، ایثار و شهادت، دفاع مقدس، هنر، میراث فرهنگی و گردشگری (اعم از مادی و معنوی)، زیرساخت‌های فرهنگی
- بهداشت و درمان: توسعه بهداشت عمومی، بهداشت محیط، دارو و درمان بیماران، امداد و نجات، زیرساخت بهداشت و درمان
- محیط زیست و منابع طبیعی: محیط زیست، منابع طبیعی
- عمران و آبادانی: کمک به عمران و آبادانی
- فن‌آوری: فن‌آوری‌های نوین تعامل با مراکز علمی
- امور بین‌الملل: مهاجرین، حفظ صلح، انجمن‌های دوستی، سازمان‌های بین‌الملل
- امور زیرساختی توسعه: توسعه انسانی و اقتصادی
- ورزش: امور ورزش
- اقوام: اتحاد اقوام و کمک به انسجام و وحدت ملی

فلوجارت فرآیند تأسیس سازمان‌های مردم‌نهاد

انحلال سمن‌ها به دو شکل صورت می‌گیرد:

- انحلال اختیاری توسط مدیر یا مدیران سمن یا شبکه بر طبق شرایط مقرر در اساسنامه به عمل می‌آید. در صورتی که در اساسنامه، متصدی امر تصفیه

معین نشده باشد مجمع فوق‌العاده حاذق سه نفر را به‌عنوان هیئت تصفیه انتخاب می‌کند و این هیئت موظف است پس از رسیدگی به حساب‌ها و وصول مطالبات و تسویه بدهی‌ها و تعیین دارایی مسلم سمن، گزارش آن را به تصویب مجمع عمومی فوق‌العاده برساند.

- نوع دیگر انحلال اجباری است که با رأی قطعی دادگاه صلاحیت‌دار در صورتی که رأساً به موضوع رسیدگی کرده‌باشد، صورت می‌گیرد. در صورتی که اساسنامه سمن یا شبکه متصدی امر تصفیه را معین نکرده باشد، دادگاه در ضمن حکم انحلال دو یا چند نفر از سمن یا شبکه مذکور یا سمن‌های با موضوع فعالیت مشابه را برای تصفیه معین می‌کند.^۱

❁ گفتار دوم: مراحل و مدارک صدور مجوز تأسیس سازمان مردم‌نهاد

(سمن) جوانان

قبلاً در خصوص فرایند کلی ثبت سمن‌ها توضیح داده شد که این نوع سمن‌های تخصصی نیز بعد از طی نمودن مراحل اولیه ثبت در نهاد مربوطه، از جمله وزارت ورزش و جوانان و دریافت اعتبارنامه موقت، باید برای کسب پروانه دائمی فعالیت، مراحل تکمیلی ثبت خود را از طریق فرمانداری‌ها و استانداری‌ها در وزارت کشور پیگیری نمایند.

❁ مراحل صدور اعتبارنامه تخصصی موقت سمن جوانان

در این قسمت خلاصه مراحل مربوط به صدور اعتبارنامه تخصصی موقت در این وزارتخانه ارائه می‌شود:

۱. تکمیل فرم تقاضانامه تأسیس سمن از طرف متقاضی
۲. تسلیم نمودن نامه مبنی بر تأیید نمودن نام آن سازمان مردم‌نهاد از اداره ثبت شرکت‌ها
۳. تکمیل فرم مشخصات هیئت مؤسس از طرف مؤسسين

۱. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دفتر مطالعات سیاسی، قابل دسترسی در: <http://rc.majlis.ir/fa/news/show/805373>

۴. صدور معرفی‌نامه از طرف اداره کل برای دریافت گواهی عدم سوء پیشینه از پلیس امنیت و اطلاعات ناجا برای تک تک اعضای هیئت مؤسس
۵. تنظیم سه نسخه اساسنامه از طرف هیئت مؤسس و ارائه آن به اداره کل ورزش و جوانان استان
۶. برگزاری مجمع عمومی و انتخابات دبیر (نماینده قانونی سمن)، مسئول امور مالی و بازرس در جلسه مجمع عمومی فوق
۷. بررسی و تأیید پرونده سازمان مردم‌نهاد متقاضی از سوی اداره کل
۸. ارسال تأییدیه مدارک متقاضی برای معاونت ساماندهی امور جوانان وزارت ورزش و جوانان
۹. صدور اعتبارنامه موقت شش ماهه از طرف معاونت ساماندهی امور جوانان وزارت
۱۰. ارسال مجوز به اداره کل ورزش و جوانان استان از طرف معاونت ساماندهی امور جوانان وزارت
۱۱. تسلیم نمودن مجوز مربوطه به دبیر سمن از طرف اداره کل ورزش و جوانان استان
۱۲. صدور معرفی‌نامه سمن مربوطه برای دریافت مجوز دائمی به استانداری طی نامه رسمی^۱

❖ فهرست مدارک سمن جهت صدور اعتبارنامه و یا ادامه فعالیت

- فرم تقاضانامه تأسیس
- پرسش‌نامه فردی هیئت مؤسس و نماینده قانونی سمن
- کپی شناسنامه (تمام صفحات) هیئت مؤسس و نماینده قانونی سمن
- تأیید نام سمن از ثبت شرکت‌ها
- استعلام ناجا

۱. وزارت ورزش و جوانان، پایگاه خبری ورزش و جوانان استان زنجان، قابل دسترسی در:
<http://www.znsy.ir/fa/Content/>

- تأییدیه موضوع فعالیت سمن از ادارات حقوقی استانها
- سه نسخه اساسنامه تأیید شده توسط استان
- صورت جلسه مجمع عمومی مبنی بر انتخاب نماینده قانونی، بازرس، مسئول امور مالی با نظارت نماینده استان
- انتخاب عضو علی‌البدل (نماینده قانونی، بازرس، مسئول امور مالی)
- جهت ادامه فعالیت علاوه بر موارد فوق دو مورد ذیل نیز تکمیل گردد:
- تأیید گزارش عملکرد یک‌ساله نماینده قانونی توسط نماینده اداره کل در استان (کارشناس مربوطه)
- صورت جلسه مجمع عمومی مبنی بر انتخاب نماینده قانونی، بازرس، مسئول امور مالی جدید با نظارت نماینده استان^۱

❁ گفتار سوم: تشکیلات، حقوق و تکالیف قانونی سمن‌های جوانان

در پایان این بخش برخی مفاهیم و حقوق و تکالیف کلی سمن‌ها که شامل همه انواع آن‌ها می‌باشد را به شکل گزیده و بر اساس «آئین‌نامه اجرایی تأسیس و فعالیت سازمان‌های مردم‌نهاد» مصوب هیئت محترم دولت به شماره ۲۷۸۶۲/ت ۳۱۲۸۱ هـ مورخ ۸/۵/۸۴ به همراه اصلاحیه آئین‌نامه ارائه می‌نماییم.^۲

❁ عنوان سمن

تبصره ۱، ماده ۱؛ عناوین «جمعیت»، «انجمن»، «کانون»، «مرکز»، «گروه»، «مجمع»، «خانه»، «مؤسسه» و نظائر آن می‌تواند به جای واژه «سازمان» در نام‌گذاری به کار گرفته شوند.

۱. اداره کل ورزش و جوانان استان زنجان، قابل دسترسی در www.znsy.ir
 ۲. پورتال وزارت کشور، مرکز امور اجتماعی و فرهنگی، معاونت امور سازمان‌های مردم‌نهاد، قابل دسترسی در:

<http://saman.moi.ir/Portal/Home/ShowPage.aspx?Object=News&Category-ID=e9ee1abe-5f77-4623-9c9f-432797f68f78&WebPartID=984fe7de-19db-46a6-b60f-05f05319f7e9&ID=25bfb45b-4d75-4097-b3d8-d06be340de93>

✧ مراجع نظارتی

بند ت؛ مراجع نظارتی مشتمل بر هیئت نظارت شهرستان (متشکل از فرماندار، نماینده شورای اسلامی شهرستان و نماینده سازمان‌های غیردولتی شهرستان)، هیئت نظارت استان (مركب از استاندار، نماینده شورای اسلامی استان و نماینده سازمان‌های غیردولتی) و هیئت نظارت کشور (مركب از معاون ذیربط وزیر کشور، نماینده شورای عالی استان‌ها و نماینده سازمان‌های غیردولتی) می‌باشند، که بر اساس این آیین‌نامه و با رعایت ضوابط مربوط، در سطح شهرستان، استان و کشور نسبت به نظارت بر سازمان‌های غیردولتی، غیر از تشکل‌هایی که مطابق قانون مرجع نظارتی خاص برای آن‌ها پیش‌بینی شده است، اقدام می‌نمایند. نظارت بر سازمان‌های غیردولتی فرااستانی، کشوری یا بین‌المللی با هیئت نظارت کشور خواهد بود.

✧ شخصیت حقوقی

ماده ۲؛ سازمان پس از اخذ پروانه فعالیت و ثبت برابر ضوابط این آیین‌نامه و سایر مقررات جاری دارای شخصیت حقوقی می‌گردد.^۱

✧ گزارش‌دهی

ماده ۵؛ سازمان مکلف است گزارش عملکرد اجرایی و مالی سالانه خود را حداکثر تا دو ماه پس از پایان هر سال مالی به مرجع نظارتی مربوط و نیز در طی سال، سایر گزارش‌های عملکرد اجرایی و مالی را بنا به درخواست مرجع یادشده، حسب مورد، ارائه و همچنین نسبت به انتشار خلاصه‌ای از گزارش سالانه مذکور برای اطلاع عموم، در محدوده جغرافیایی فعالیت خود اقدام کند.

۱. تصریح به وجود شخصیت حقوقی برای سمن‌ها دارای ابعاد حقوقی و قضایی زیادی است که در فصل‌های بعد در امور مربوط به حقوق قراردادهای و امور قضایی تأثیرات خود را نمایان می‌سازد.

☆ هزینه‌های سازمان

- ماده ۶؛ هزینه‌های سازمان از منابع زیر تأمین می‌شود:
- (الف) هدیه، اعانه و هبه اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از داخلی و خارجی و دولتی و غیردولتی.
- (ب) وقف و حبس.
- (پ) وجوه حاصل از فعالیت‌های انجام شده در چارچوب موضوع فعالیت، اهداف و اساسنامه سازمان و این آئین‌نامه.
- (ت) حق عضویت در سازمان^۱.

☆ منابع مالی خارجی

- تبصره ۱؛ سازمان موظف است پیش از دریافت کمک از منابع خارجی، مشخصات منبع کمک کننده، میزان کمک و چگونگی آن را به صورت مشروح برحسب مورد به مراجع نظارتی مربوط اعلام نماید. مراجع مذکور موظفند ظرف حداکثر یک‌هفته از تاریخ وصول اعلام یادشده، نسبت به نظرخواهی از وزارتخانه‌های اطلاعات و امور خارجه و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اقدام نمایند. موافقت دستگاه‌های یادشده ضروری است و این دستگاه‌ها موظف به اظهار نظر ظرف حداکثر یک‌ماه از تاریخ وصول استعلام می‌باشند. عدم ارائه پاسخ ظرف این مدت به منزله نظر موافق است.
- تبصره ۲؛ دریافت کمک از مجامع رسمی بین‌المللی، منطقه‌ای و آژانس‌های وابسته به سازمان ملل، نیاز به دریافت مجوز ندارد. فهرست سازمان‌های یادشده توسط وزارت امور خارجه تهیه می‌شود و در اختیار هیئت نظارت قرار می‌گیرد.

۱. عمده‌ترین منبع تأمین هزینه سازمان‌های غیردولتی در ایران کمک‌های مردمی و تسهیلات و اعتبارات دولتی است، که این نشان‌دهنده نقش پررنگ دولت و مردم در حمایت و تقویت این تشکل‌هاست. شیرین پور، مهدی، آشنایی بیشتر با NGOها و یاسمن‌ها، مجله شماره ۶۷ سرزمین نوروز (فروردین ۹۴)، ص ۲۰ همچنین: روزنامه حمایت ۱۳۹۱/۱۰/۲۸

❖ فعالیت‌های بین‌المللی

ماده ۱۰؛ فعالیت سازمان در کشورهای دیگر باید با کسب مجوز کلی از مرجع نظارتی فرا استانی و ملی باشد. تبصره ۴. شرکت سازمان در مجامع بین‌المللی، دوره‌های آموزشی و نمایشگاه‌ها، باید با اطلاع کتبی به مراجع نظارتی انجام گیرد.

❖ اعتراض به ردّ تقاضای صدور پروانه

تبصره ۴، ماده ۲۲؛ متقاضی صدور پروانه می‌تواند نسبت به ردّ تقاضای خود به نحو زیر اعتراض نماید:

الف) از تصمیم هیئت نظارت شهرستان ظرف یک‌ماه از تاریخ ابلاغ، به هیئت نظارت استان و در صورت ردّ تقاضا در هیئت نظارت استان، ظرف یک‌ماه به هیئت نظارت کشور.

ب) از تصمیم هیئت نظارت استان، ظرف یک‌ماه از تاریخ ابلاغ، به هیئت نظارت کشور.

پ) تصمیم هیئت نظارت کشور در هر مورد قابل اجرا، ولی در مراجع صالح قضایی قابل اعتراض خواهد بود.

❖ عدم رعایت مقررات

ماده ۲۸؛ مراجع نظارتی موظفند در حدود فعالیت خود در صورت وصول گزارش و یا اطلاع از عدم رعایت مقررات این آئین‌نامه از سوی سازمان، نسبت به بررسی آن با حضور مشورتی نماینده سازمان غیردولتی مربوط و نماینده دستگاه دولتی تخصصی ذیربط اقدام نمایند و در صورت احراز تخلف، حسب مورد، مراحل زیر را به اجرا گذارند:

الف) تذکر شفاهی با مهلت یک‌ماهه برای اصلاح وضعیت.

ب) تذکر کتبی با درج در پرونده با مهلت یک‌ماهه برای اصلاح وضعیت.

پ) تعلیق پروانه فعالیت برای مدت ۳ ماه.

ت) تقاضای لغو پروانه فعالیت از دادگاه در صورت عدم اصلاح وضعیت.
تبصره ۱؛ مراتب مذکور توسط مسئول دبیرخانه هیئت نظارت ابلاغ و در پرونده ثبت می‌شود.

☆ انحلال سازمان

ماده ۳۱؛ انحلال سازمان اعم از اختیاری و قهری، بر اساس مفاد ذیربط آئین‌نامه ثبت تشکیلات و مؤسسات غیرتجارتی - مصوب ۱۳۳۷ با اصلاحات بعدی - انجام می‌گیرد.

فصل دوم: فعالیت سازمان‌های مردم‌نهاد در عرصه بین‌المللی

سازمان‌های غیر دولتی به طور فعال از ابتدای آغاز به کار سازمان ملل در سال ۱۹۴۵ میلادی به مشارکت در فعالیت‌ها و برنامه‌های این سازمان پرداخته‌اند. انتشار اطلاعات، افزایش سطح آگاهی، توسعه آموزش، حمایت از سیاست‌های سازمان ملل، انجام طرح‌های مشترک، مشارکت در فرآیندهای بین‌الدولی و ارائه خدمات کارشناسی از جمله این فعالیت‌ها می‌باشد.

امکان مشارکت سازمان‌های غیر دولتی در فعالیت‌های سازمان ملل متحد بر مبنای ماده ۷۱ منشور ملل متحد امکان‌پذیر شده است. در واقع، ماده ۷۱ منشور سازمان ملل مسیر مناسبی را به منظور ایجاد وضعیت مشورتی برای سازمان‌های غیر دولتی فراهم کرده و قطعنامه شماره ۱۹۹۶/۳۱ شورای اقتصادی و اجتماعی نیز بر همین اساس صادر شده است.^۱

ماده ۷۱ منشور سازمان ملل متحد این چنین تصریح می‌دارد: «شورای اقتصادی و اجتماعی می‌تواند برای مشاوره با سازمان‌های غیر دولتی که به امور در حیطه صلاحیت شورا اشتغال دارند هرگونه تدابیر مناسب اتخاذ نماید. این ترتیبات ممکن است در رابطه با سازمان‌های بین‌المللی پیش‌بینی شوند و در صورت لزوم، پس از مشورت با عضو ذینفع سازمان ملل متحد در خصوص سازمان‌های ملی به کار گرفته شوند.»^۲

1. ECOSOC Resolution 1996/31, 25 July 1996; Available at: <http://esango.un.org/paperless/Web?page=static&content=resolution>. (last retrieved: 10 Dec 2015)

2. Article 71 of The Charter of the United Nations, 26 June 1945, Available at: <http://www.un.org/en/charter-united-nations/> (last retrieved: 10 Dec 2015)

شورای اقتصادی و اجتماعی^۱ یکی از ارگان‌های اصلی سازمان ملل متحد است که به هماهنگی امور اقتصادی و اجتماعی در چارچوب سازمان ملل متحد و مؤسسات و نهادهای تخصصی آن می‌پردازد و در همین ارتباط نیز قطعنامه مزبور را به تصویب رسانده است.

شایان ذکر است که لزوم تقویت روابط سازمان‌های غیر دولتی و سازمان ملل متحد در اسناد متعددی مورد تأکید قرار گرفته است که از جمله آنها می‌توان به اعلامیه هزاره سازمان ملل در سال ۲۰۰۰ میلادی^۲ و سند خروجی سران جهان در سال ۲۰۰۵ میلادی اشاره نمود.^۳

در این قسمت از نوشتار در گام نخست به تبیین انواع اعتبارنامه‌هایی که سازمان ملل متحد و نهادهای وابسته به آن برای سازمان‌های غیر دولتی صادر می‌کنند، می‌پردازیم و در ادامه، به طور ویژه به تبیین وضعیت مشورتی سازمان‌های غیر دولتی، انواع، آثار، فرآیند اخذ وضعیت مشورتی و دیگر مسائل مرتبط با آن خواهیم پرداخت:

✦ گفتار اول: انواع اعتبارنامه‌های سازمان ملل متحد برای سمن‌ها

یکی از نخستین مراحل برای یک سازمان غیر دولتی که درصدد شرکت در نشست‌های بین‌الدولی سازمان ملل متحد می‌باشد، درخواست اعتبارنامه یا مجوز از سازمان ملل متحد است. اعتبارنامه‌هایی که از سوی سازمان ملل متحد برای سمن‌ها صادر می‌شود، در دو دسته کلی قابل تقسیم هستند که به توضیح آنها می‌پردازیم:

1. United Nations Economic and Social Council (ECOSOC)

2. United Nations Millennium Declaration, Resolution adopted by the General Assembly, 8 September 2000, Available at: <http://www.un.org/millennium/declaration/ares552e.htm> (last retrieved: 17 Dec 2015)

3. 2005 World Summit Outcome, Resolution adopted by the General Assembly, 16 September 2005, Available at: www.un.org/womenwatch/ods/A-RES-60-1-E.pdf (last retrieved: 17 Dec 2015)

الف) اعتبارنامه‌های موقت

اعتبارنامه‌های موقت در ارتباط با یک کنفرانس، رویداد یا فرآیند سازمان ملل متحد مطرح می‌گردند. در این خصوص سه فرض قابل بیان است: آ. از طریق انجمن دپارتمان اطلاعات عمومی؛ ب) اخذ مجوز کنفرانس‌ها و رویدادهای سطوح عالی و ج) اخذ مجوز از آژانس‌های تخصصی سازمان ملل متحد. در ادامه به تبیین این حالات می‌پردازیم:

• آ. از طریق دپارتمان اطلاعات عمومی

دپارتمان اطلاعات عمومی^۴ در سال ۱۹۴۶ میلادی و به موجب قطعنامه مجمع عمومی سازمان ملل تأسیس شده است و مقصود از تشکیل این دپارتمان، ترویج آگاهی جهانی و اطلاع از عملکرد سازمان ملل متحد بوده است.^۵ دپارتمان این امکان را برای یک سمن به وجود می‌آورد که بتواند سه نماینده در تمامی نشست‌های «باز» سازمان ملل متحد داشته باشد. البته این اعضا از حق سخنرانی برخوردار نیستند و فقط قادر به شرکت در نشست‌های مزبور خواهند بود. لازمه اصلی این امکان آن است که سمن از یک برنامه ارتباطی برخوردار باشد که اخبار و اطلاعات مربوط به سازمان ملل را منتشر کند. از جمله دیگر الزامات آن است که سمن از یک سابقه عملکردی حداقل سه ساله، سابقه همکاری با سازمان ملل برخوردار باشد و همچنین، اساسنامه و بودجه اخیر خود را به آن کنفرانس ارائه دهند.^۶

• ب) اخذ مجوز کنفرانس‌ها و رویدادهای سطوح عالی

فرآیند اعطای مجوز در رابطه با کنفرانس‌ها و رویدادهای سطوح عالی

4. The Department of Public Information (DPI)

5. See: <http://www.un.org/en/sections/department-public-information/about-dpi/index.html> (last retrieved: 12 Dec 2015)

6. Evans, Michelle, A practical guide to the UN committee on NGOs, International Service for Human Rights (ISHR), 2015, p. 11.

مجمع عمومی به صورت موردی برای هر نشست تعیین می‌گردد.^۱ این اعتبارنامه‌ها توسط دبیرخانه سازمان ملل صادر می‌شوند و با اتمام کنفرانس نیز منقضی می‌گردند. دبیرخانه سازمان ملل بر اساس معیارهایی خاص به بررسی درخواست‌هایی که در این خصوص مطرح شده‌اند، می‌پردازد و سپس، فهرستی از درخواست‌های دریافتی را به کشورهای عضو ارسال می‌کند و تنها در صورتی که یکی از دول عضو با شرکت و حضور یک سمن خاص مخالفت کند، مجوز برای آن سمن صادر نمی‌شود.

هرچند الزامات شرکت در هر نشست با نشست‌های دیگر متفاوت است، اما این الزامات غالباً موارد ذیل را شامل می‌شوند:

- ارسال بودجه، اساسنامه و گزارش سالانه سازمان؛ و
 - ارائه اطلاعاتی در خصوص فعالیت‌های سازمان در حوزه‌های مرتبط با کنفرانس یا رویداد در جریان.
- برای اطلاعات بیشتر در خصوص فرآیند دریافت مجوز و ثبت برای یک نشست یا رویداد خاص، ضروری است که سمن‌ها با دپارتمان دبیرخانه سازمان ملل مراجعه کنند.

• ج) اخذ مجوز از آژانس‌های تخصصی سازمان ملل متحد

سمن‌ها می‌توانند بر اساس حوزه‌های مشترک کاری و ظرفیت‌های موجود خود برای فعالیت مشترک به مشارکت در دپارتمان‌های سازمان ملل یا آژانس‌های تخصصی آن مبادرت ورزند. بسیاری از آژانس‌های تخصصی، خود، به اعطای مجوز می‌پردازند. از جمله این موارد می‌توان به سازمان بین‌المللی کار، سازمان خواربار و کشاورزی سازمان ملل و یونسکو اشاره نمود.

۱. اطلاعات مربوط به کنفرانس‌ها و رویدادهای آتی سازمان ملل متحد از طرق ذیل در دسترس می‌باشد:

ب) اعتبار نامه‌های دائمی (وضعیت مشورتی)

اخذ وضعیت مشورتی^۱ از سوی شورای اقتصادی و اجتماعی برای یک سمن ارتباطی دائمی با سازمان ملل متحد ایجاد می‌کند و امتیازات عالی‌تری را نسبت به اعتبارنامه‌های موقت برای آن سمن به دنبال می‌آورد. شورای اقتصادی و اجتماعی مهمترین ارگان سازمان ملل است که در رابطه با موضوعات اقتصادی و اجتماعی بین‌المللی دارای صلاحیت است. این شورا از ۵۴ دولت عضو تشکیل شده است که برای دوره‌های سه ساله از سوی مجمع عمومی انتخاب می‌شوند. این کرسی‌ها بر اساس نمایندگی جغرافیایی به دولت‌ها اختصاص می‌یابند: ۱۴ کرسی به دولت‌های آفریقایی، ۱۱ کرسی به دولت‌های آسیایی، ۶ کرسی به دولت‌های اروپای شرقی، ۱۰ کرسی به دولت‌های آمریکای لاتین و حوزه کارائیب، و ۱۳ کرسی به دولت‌های اروپای غربی و دیگر دولت‌ها.^۲

وضعیت مشورتی، منافع کلیدی و کاربردی بسیاری را برای سازمان‌های غیر دولتی به وجود می‌آورد: از جمله آنکه سمن‌ها از امکان شرکت رسمی در کنفرانس‌ها، و تعامل با دیپلمات‌ها و کارمندان سازمان ملل متحد برخوردار می‌گردند و همچنین، فرصت ارائه رسمی بیانیه‌های مکتوب و شفاهی خود در نشست‌های سازمان ملل را به دست می‌آورند.

البته باید توجه داشت که دریافت وضعیت مشورتی بدین معنی نیست که یک سمن از نقش مذاکره‌کنندگی رسمی یا حق رأی در فرآیندهای بین‌الدولی سازمان ملل متحد برخوردار باشد. همچنین، شورای اقتصادی و اجتماعی هیچ پشتیبانی مالی و سرمایه‌ای از سمن‌ها نمی‌کند. ولی با این وجود، این مسئله

1. Consultative Status

2. See: Official Website of ECOSOC at: <http://www.un.org/en/ecosoc/about/index.shtml> (last retrieved: 17 Dec 2015)

فرصت‌های مهمی را برای تأثیرگذاری در فرآیندهای تصمیم‌سازی به وجود می‌آورد و ارتباط با دیگر سازمان‌ها و سرمایه‌گذاری‌های مشترک را امکان‌پذیر می‌سازد.^۱

از جمله تأثیرگذاری‌های غیر مستقیم اخذ وضعیت مشورتی نیز آن است که برای سمن‌های دارای خط فکری مشترک در موضوعات مختلف امکان ارتباط و کمک به یکدیگر را فراهم می‌کند.

شکل شماره ۱. مهمترین مزایای اخذ وضعیت مشورتی شورای اقتصادی و اجتماعی برای سمن‌ها

حضور در کنفرانس‌ها و رویدادهای بین‌المللی
ارائه بیانیه‌های مکتوب و شفاهی در رویدادهای بین‌المللی مزبور
فرصت ایجاد لابی با دیگر سازمان‌ها

نهاد‌های گوناگون سازمان ملل متحد شیوه‌های متفاوتی را برای مشارکت سازمان‌های غیر دولتی در نظر گرفته‌اند، اما به طور مشترک همه سازمان‌های غیر دولتی که دارای اعتبارنامه هستند و رابطه خوبی با شورای اقتصادی و اجتماعی برقرار کرده‌اند می‌توانند در جلسات آنها شرکت کنند. در ذیل به معرفی این کمیسیون‌ها می‌پردازیم تا بدین ترتیب، سمن‌هایی که دارای صلاحیت‌های مختلفی بوده و درصدد مشارکت در این نهادها می‌باشند، از این امکان برخوردار شوند:

1. Working with ECOSOC, An NGOs Guide to Consultative Status, New York: United Nations, 2011, p. 7.

کمیسیون توسعه پایدار

کمیسیون توسعه پایدار^۱ در سال ۱۹۹۲ میلادی و به منظور پیگیری مؤثر کنفرانس محیط زیست و توسعه سازمان ملل^۲ (سال ۱۹۹۲ میلادی) در برزیل تأسیس شده است. این کنفرانس هر ساله در نیویورک تشکیل جلسه می‌دهد.

کمیسیون وضعیت زنان

کمیسیون وضعیت زنان^۳ مهمترین نهاد سیاست‌گذار جهانی در حوزه تساوی جنسیتی و پیشرفت زنان است. این کمیسیون هر ساله برای یک دوره کاری ده روزه در نیویورک تشکیل جلسه می‌دهد و هدف آن پیشرفت در خصوص تساوی جنسیتی، چالش‌های هویتی، طراحی استانداردها و سیاست‌های عینی برای ترویج تساوی جنسیتی و پیشرفت زنان در سراسر جهان می‌باشد.

کمیسیون توسعه اجتماعی

از زمان نشست سران جهان در کپنهاگن برای توسعه اجتماعی در سال

1. The Commission on Sustainable Development (CSD)

Address: 2 United Nations Plaza, Room DC2-2220, New York, NY

10017 USA

Fax: 1-212-963-4260

Messages to the CSD: *Click the link "Contact us" on the home page.*

Website: http://www.un.org/esa/dsd/csd/csd_index.shtml (CSD home page)

http://www.un.org/esa/dsd/dsd/dsd_faqs_mg.shtml (NGO participation)

2. The 1992 United Nations Conference on Environment and Development (UNCED — also known as the Earth Summit)

3. The Commission on the Status of Women (CSW)

Address: 2 United Nations Plaza, Room DC2-1250, New York, NY

10017, USA

Fax: 1-212-963-3463

Messages to the CSW: *Click the link "Contact us" on the home page.*

Website: <http://www.un.org/womenwatch/daw/csw/index.html> (CSW home page)

www.unwomen.org

<http://www.un.org/womenwatch/daw/ngo/index.html> (NGO participation)

۱۹۹۵ میلادی، کمیسیون توسعه اجتماعی^۱ مهمترین نهاد سازمان ملل به منظور پیگیری و اجرای اعلامیه کپنهاگن و برنامه عمل آن بوده است. این کمیسیون هر ساله در نیویورک تشکیل جلسه می‌دهد.

انجمن دائمی موضوعات مربوط به بومی‌ها

انجمن دائمی موضوعات مربوط به بومی‌ها^۲ نهاد مشورتی شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل است که در موضوعات اقتصادی، توسعه اجتماعی، فرهنگی، محیط زیست، آموزش، سلامت و حقوق بشر بومیان دارای صلاحیت است. این انجمن هر ساله در یک دوره ده روزه در نیویورک تشکیل جلسه می‌دهد و هر جلسه به موضوع خاصی اختصاص می‌یابد.

کمیسیون جمعیت و توسعه

کمیسیون توسعه و جمعیت^۳ در حوزه موضوعات مربوط به برنامه‌ریزی،

1. The Commission for Social Development (CSocD)

Address: 2 United Nations Plaza, Room DC2-1320, New York, NY
10017 USA

Fax: (DSPD) 1-212-963-3062

Messages to the CSocD: *Click the link "Contact us" on the home page.*

Website: <http://social.un.org/index/CommissionforSocialDevelopment.aspx> (CSocD home page) <http://social.un.org/index/CivilSociety.aspx> (NGO participation)

2. The UN Permanent Forum on Indigenous Issues (UNPFII)

Address: 2 United Nations Plaza, Room DC2-1454, New York, NY 10017,
USA

Telephone: 1-917-367-5100

Fax: 1-917-367-5102

E-mail: indigenous_un@un.org

Website: <http://www.un.org/esa/socdev/unpfi/index.html>

3. The Commission on Population and Development

Address: 2 United Nations Plaza, Room DC2-1950, New York, NY 10017
USA

Telephone: 1-212-963-3179

Fax: 1-212-963-2147

سیاست‌گذاری و راهبردهای توسعه جمعیت با شورای اقتصادی و اجتماعی همکاری کرده و به ارائه مشورت می‌پردازد. این کمیسیون نیز هر ساله یک بار تشکیل جلسه می‌دهد.

انجمن سازمان ملل در حوزه جنگل‌ها

هدف اصلی انجمن پیشه‌های سازمان ملل^۱، مدیریت، حفاظت و توسعه پایدار همه انواع جنگل‌ها و تقویت تعهدات بلند مدت سیاسی به این مقصود می‌باشد. این انجمن هر دو سال یک بار به مدت دو هفته تشکیل جلسه می‌دهد.

کمیسیون پیش‌گیری از جرم و عدالت جنایی

کمیسیون پیش‌گیری از جرم و عدالت جنایی^۲ نهاد مرکزی سازمان ملل است که به ارائه سیاست‌گذاری در خصوص پیش‌گیری از جرم و عدالت جنایی می‌پردازد. این کمیسیون خط‌مشی‌های جهانی و توصیه‌های خود در این حوزه از جمله پیش‌گیری از تروریسم، قاچاق انسان، جرائم فراملی و ... را تنظیم می‌نماید. کمیسیون هر ساله برای یک دوره یک هفته‌ای در ژنو تشکیل جلسه می‌دهد.

Website: <http://www.un.org/esa/population/cpd/aboutcom.htm> http://www.un.org/esa/population/cpd/ngopart_44.htm (NGO participation)

1. The United Nations Forum on Forests (UNFF)

Address: 1 United Nations Plaza, Room DC1-1245, New York, NY 10017, USA

Telephone: 1-212-963-3401 / 1-917-367-4244

Fax: 1-917-367-3186

E-mail: unff@un.org

Website: <http://www.un.org/esa/forests/>

2. The Commission on Crime Prevention and Criminal Justice (CCPCJ)

Address: Civil Society Team, UN Office on Drugs and Crime, Vienna International Centre, P O Box 500, Room D1474, A-1400 Vienna, Austria

Telephone: (UNODC) Vienna Office: 43-1-26060

Fax: (UNODC) Vienna Office: 43-1-263-3389

E-mail: ngo.unit@unodc.org (Civil society team)

Website: <http://www.unodc.org/unodc/en/commissions/CCPCJ/>

کمیسیون مواد مخدر

کمیسیون مواد مخدر^۱ نهاد سیاست‌گذار مرکزی سازمان ملل در موضوعات مربوط به مواد مخدر است که در سال ۱۹۴۶ میلادی تأسیس شده است. این کمیسیون هر ساله برای یک دوره نهایتاً ۸ روزه در ژنو تشکیل جلسه می‌دهد.

کمیسیون توسعه علم و فناوری

کمیسیون توسعه علم و فناوری^۲ در سال ۱۹۹۲ میلادی تأسیس شده است و در خصوص موضوعات مربوط به علم و فناوری و نیز پیشرفت و توسعه آن، به ارائه مشورت به مجمع عمومی و شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل می‌پردازد. این کمیسیون هر ساله برای یک دوره یک هفته‌ای در ژنو تشکیل جلسه می‌دهد.

شورای حقوق بشر

شورای حقوق بشر^۳ مهمترین نهاد بین‌الدولی مسئول سازمان ملل در حوزه

1. The Commission on Narcotic Drugs (CND)

Address: Civil Society Team, UN Office on Drugs and Crime,
Vienna International Centre, P O Box 500, Room D1474, A-1400 Vienna,
Austria

Telephone: (UNODC) Vienna Office: 43-1-26060

Fax: (UNODC) Vienna Office: 43-1-263-3389

E-mail: ngo.unit@unodc.org (Civil society team)

Website: <http://www.unodc.org/unodc/en/commissions/CND/>

2. The Commission on Science and Technology for Development (CSTD)

Address: Palais des Nations, 8-14, Av de la Paix, 1211 Geneva 10,
Switzerland

Telephone: (UNCTAD) 41-22-917-1234

Fax: (UNCTAD) 41-22-917-0057

E-mail: stdev@unctad.org

Website: <http://www.unctad.org/cstd>

3. The Human Rights Council (HRC)

Address: Office of the High Commissioner for Human Rights, Palais
Wilson, 52 rue des Pâquis, CH-1201 Geneva, Switzerland

حقوق بشر است. این نهاد از ۴۷ دول عضو تشکیل شده است و در هر سال حداقل سه نشست را در ژنو برگزار می‌کند. بررسی موارد نقض حقوق بشر و ترویج رعایت حقوق بشر برای همگان از جمله وظایف این شورا می‌باشد. هرچند که شورای حقوق بشر نهاد زیرمجموعه شورای اقتصادی و اجتماعی نیست، تنها سمن‌های برخوردار از وضعیت مشورتی امکان شرکت در جلسات شورا را به عنوان ناظر^۱ دارند.

در واقع، یکی از دلایل کلیدی و مهمی که سمن‌ها به موجب آن درخواست وضعیت مشورتی می‌کنند، برخورداری از امکان دسترسی به شورای حقوق بشر است که عالی‌ترین نهاد حقوق بشری سازمان ملل به شمار می‌رود. به عبارت دیگر، تنها سمن‌های دارای وضعیت مشورتی از صلاحیت شرکت در برخی فعالیت‌های خاص شورای حقوق بشر برخوردار هستند. از جمله این فعالیت‌ها به موارد ذیل می‌توان اشاره داشت:

- به رسمیت شناخته شدن نمایندگان سمن برای حضور در فرآیندهای شورا
- به استثنای مذاکرات شورا در فرآیندهای رسیدگی به شکایات؛
- ارسال بیانیه‌های کتبی به شورای حقوق بشر؛
- اعمال مداخلات شفاهی در جریان موضوعات اساسی که در تقویم کاری شورا قرار دارند؛ (همچنین برای سمن‌هایی که نمی‌توانند به ژنو مسافرت کنند، امکان ارسال پیام ویدیویی وجود دارد).
- حضور در نشست‌های عمومی شورای حقوق بشر که سازوکارهایی مهم را در خود جای داده‌اند، از جمله شرکت در نشست‌های رسیدگی دوره‌ای

Telephone: +41 22 917 965 (NGO Liaison Officer)

E-mail: civilsocietyunit@ohchr.org

Website: <http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/> <http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/ngo.htm> (NGO participation in the Human Rights Council)

1. Observer

جهانی^۱ که بررسی وضعیت حقوق بشر تمام ۱۹۲ دولت سازمان ملل را هر چهار سال یک بار در بردارد، و کمیته مشورتی^۲. البته ذکر این مطلب نیز ضروری است که هرچند وضعیت مشورتی شورای اقتصادی و اجتماعی، امتیازات بسیاری را برای یک سمن به همراه می‌آورد، اما در عین حال، راه‌های دیگری نیز وجود دارند که سمن‌های فاقد وضعیت مشورتی نیز از امکان مشارکت در فعالیت‌های شورای حقوق بشر برخوردارند. ارسال اطلاعات مکتوب و ارسال شکایات در زمینه حقوق بشر از جمله این موارد می‌باشند.^۳

✪ گفتار دوم: وضعیت مشورتی شورای اقتصادی و اجتماعی

همان طور که اشاره شد، ثبت یک سمن در سازمان ملل که از اعتبارنامه دائمی برخوردار باشد، مستلزم درخواست برای وضعیت مشورتی در شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل است که ترتیبات آن بر مبنای قطعنامه شماره ۱۹۹۶/۳۱ شورای اقتصادی و اجتماعی مشخص شده است. پاراگراف بیستم از بخش ۲ قطعنامه بیان می‌دارد که: «ترتیبات مشورتی از یک سو بدین منظور اعطا می‌شوند که تضمین شود اطلاعات کارشناسی یا مشورتی برای شورا یا یکی از نهادهای آن از سوی سازمان‌هایی که برخوردار از صلاحیت خاص هستند، قابل دسترسی هستند، و از سوی دیگر، به منظور توانمند ساختن سازمان‌های بین‌المللی، منطقه‌ای، زیرمنطقه‌ای و ملی که عناصر مهم نظر عموم را نمایندگی می‌کنند، می‌باشد تا دیدگاه‌های خود را ابراز کنند»^۴ قطعنامه شماره ۱۹۹۶/۳۱ شورای اقتصادی و اجتماعی شرایط ذی صلاح

1. Universal Periodic Review (UPR)
2. Advisory Committee
3. For more Information, See: Evans, Michelle, A practical guide to the UN committee on NGOs, International Service for Human Rights (ISHR), 2015, pp. 7-8.
4. ECOSOC Resolution 1996/31, part II, paragraph 20, 25 July 1996; Available at: <http://esango.un.org/paperless/Web?page=static&content=resolution>. (last retrieved: 10 Dec 2015)

بودن برای اخذ مقام مشورتی، حقوق و تکالیف سمن‌ها در وضعیت مشورتی، راه‌های خروج یا تعلیق از وضعیت مشورتی، نقش و کارکردهای کمیته سازمان‌های مردم‌نهاد در شورای اقتصادی و اجتماعی و مسئولیت‌های دبیر کل سازمان ملل در حمایت از رابطه مشورتی سمن‌ها را تبیین کرده است:

- قواعد و امتیازات سمن‌های دارای وضعیت مشورتی: پاراگراف‌های ۱۷-۵۴ قطعنامه؛
- رویه‌های انحلال و تعلیق وضعیت مشورتی: پاراگراف ۱۵ و ۵۵-۵۹ قطعنامه.

وضعیت مشورتی توسط شورای اقتصادی و اجتماعی، و بر اساس توصیه کمیته سازمان‌های مردم‌نهاد در شورای اقتصادی و اجتماعی و تأیید شورای اقتصادی و اجتماعی اعطا می‌گردد. (در ادامه به تبیین این مسئله پرداخته شده است.)

تا پیش از سال ۱۹۴۶ میلادی، تنها ۴۱ سازمان غیر دولتی از اعتبارنامه دائمی سازمان ملل برخوردار بودند. در حال حاضر بیش از ۴۰۰۰ سمن وجود دارد که دارای وضعیت مشورتی شورای اقتصادی و اجتماعی هستند.^۱

الف) شرایط لازم برای برخورداری از صلاحیت مشورتی

سازمان‌های بین‌المللی، منطقه‌ای، زیرمنطقه‌ای، ملی غیر دولتی، عمومی غیر دولتی یا داوطلبانه می‌توانند درخواست وضعیت مشورتی کنند. باید توجه داشت که سازمان‌هایی که توسط دولت‌ها یا توافق‌نامه‌های بین‌الدولی تأسیس

1. Evans, A practical guide to the UN committee on NGOs, p. 10.

برای مشاهده فهرست سازمان‌های غیر دولتی که از وضعیت مشورتی شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل برخوردارند، نک:

List of non-governmental organizations in consultative status with the Economic and Social Council as of 1 September 2014, Economic and Social Council of United Nations, 3 December 2014, Available at:

<http://csonet.org/content/documents/E-2014-INF-5%20Issued.pdf> (last Retrieved: 19 Dec 2015)

شده‌اند، به عنوان سمن قلمداد نمی‌گردند. به منظور صالح‌بودن برای اخذ وضعیت مشورتی ضروری است اصول و معیارهایی که به طور کلی در قطعنامه شماره ۱۹۹۶/۳۱ شورای اقتصادی و اجتماعی در این خصوص ذکر شده‌اند، رعایت گردد:

- برنامه‌ها و فعالیت‌های سمن با زمینه کاری شورای اقتصادی و اجتماعی مرتبط باشد. مهمترین زمینه‌های کاری شورا عبارتند از: توسعه پایدار، توسعه اجتماعی، وضعیت زنان، جمعیت و توسعه، و حقوق بشر.
- اهداف سمن در تطابق با منشور سازمان ملل متحد باشد، و سمن از فعالیت‌های سازمان ملل متحد پشتیبانی کند.
- در زمان درخواست وضعیت مشورتی حداقل دو سال از زمان تأسیس یک سمن گذشته باشد، یعنی سمن باید حداقل به مدت دو سال به طور رسمی در دولت متبوع خود ثبت شده باشد.
- سمن باید دارای مقری مشخص برای اداره امور خود داشته باشد؛
- اساسنامه‌ای که به طور دموکراتیک به تصویب رسیده باشد؛
- ساختار نماینده محور داشته باشد؛
- سازوکارهای مناسبی برای پاسخگویی تدارک دیده باشد؛
- رویه‌های تصمیم‌سازی شفاف و دموکراتیکی را پیش‌بینی کرده باشد؛ و
- بخش عمده منابع مالی اصلی سمن باید از آورده‌های افراد یا دیگر نهادهای غیردولتی به دست آید.

ب) انواع وضعیت‌های مشورتی

به طور کلی سه دسته وضعیت مشورتی قابل شناسایی است: ۱. وضعیت مشورتی عمومی؛ ۲. وضعیت مشورتی خاص؛ و ۳. وضعیت روستر. هر یک از این طبقه‌بندی‌ها امتیازات ویژه‌ای را برای سمن‌ها پدید می‌آورد. سمن‌ها می‌توانند بر اساس ماهیت سازمانی و قلمروی کاری خود یکی از این وضعیت‌ها درخواست نمایند.

سازمان‌های غیر دولتی برخوردار از وضعیت مشورتی عمومی، وضعیت مشورتی خاص و روستر می‌توانند در کنفرانس‌های بین‌المللی مرتبط با صلاحیت آنها که توسط سازمان ملل متحد تشکیل می‌شود، و نیز در نشست‌های نهادهای مقدماتی کنفرانس‌های مذکور شرکت کنند. بدین منظور ضروری است که سمن‌ها به عنوان یک قاعده مجوز رسمی شرکت را دریافت نمایند. دیگر سازمان‌های غیر دولتی که از وضعیت مشورتی برخوردار نیستند و درصدد حضور در کنفرانس‌های مزبور می‌باشند، باید مجوز رسمی شرکت در کنفرانس را از دبیر کل سازمان ملل درخواست کنند.

در ادامه به تبیین این سه دسته وضعیت مشورتی می‌پردازیم:

• وضعیت مشورتی عمومی

وضعیت مشورتی عمومی^۱ برای سمن‌های بین‌المللی بزرگ که حوزه جغرافیایی وسیعی (کشورها و مناطق مختلف) را در بر می‌گیرند و افراد عضو بسیاری نیز دارند، در نظر گرفته می‌شود و حوزه کاری آنها، اغلب موضوعات شورای اقتصادی و اجتماعی و نهادهای زیرمجموعه آنها را پوشش می‌دهد. وضعیت مشورتی عمومی بیشترین امتیازات را برای یک سمن به وجود می‌آورد، از جمله آنکه سمن‌های برخوردار از این وضعیت می‌توانند موضوعاتی را در تقویم کاری شورای اقتصادی و اجتماعی و نهادهای زیرمجموعه آن قرار دهند؛ افزون بر آنکه از تمامی امتیازات وضعیت مشورتی خاص برخوردار هستند.

• وضعیت مشورتی خاص

وضعیت مشورتی خاص^۲ به سمن‌هایی اعطا می‌شود که از یک صلاحیت خاص برخوردار هستند و تنها با حوزه بسیار محدودی از فعالیت‌های تحت پوشش شورای اقتصادی و اجتماعی در ارتباط هستند. این سمن‌ها کوچک‌تر بوده و بیشتر در دوران اخیر تأسیس شده‌اند. سمن‌های برخوردار از وضعیت

-
1. General consultative status
 2. Special consultative status

خاص می‌توانند در نشست‌های شورای اقتصادی و اجتماعی و نهادهای زیرمجموعه آن شرکت کنند و در نشست‌های مذکور به ارائه سخنرانی بپردازند. این سمن‌ها ملزمند تا هر چهار سال یک‌بار گزارشی از فعالیت‌های خود تهیه کنند.

غالب سمن‌هایی که در حوزه حقوق بشر فعالیت می‌کنند درصدد برخورداری از وضعیت مشورتی خاص هستند.

• وضعیت روستر

سازمان‌هایی که درخواست وضعیت مشورتی می‌کنند، اما در هیچ یک از طبقه‌بندی‌های موجود گنجانده نمی‌شوند، از وضعیت روستر^۱ برخوردار خواهند بود. این سمن‌ها دارای تمرکز نسبتاً مضیق و/ یا فنی هستند و شورای اقتصادی و اجتماعی و دبیر کل سازمان ملل بر این باروند که این سمن‌ها می‌توانند کمک‌های موقتی و مفیدی را به شورای اقتصادی و اجتماعی و نهادهای زیرمجموعه آنها ارائه دهند.

سمن‌های برخوردار از وضعیت رسمی با دیگر نهادهای سازمان ملل متحد یا نهادهای تخصصی نظیر سازمان خواروبار و کشاورزی ملل متحد (FAO)، سازمان بین‌المللی کار (ILO)، کنفرانس تجارت و توسعه سازمان ملل (UNCTAD)، سازمان علمی، فرهنگی و تربیتی ملل متحد (UNESCO)، سازمان سلامت جهانی (WHO)، سازمان توسعه صنعتی ملل متحد (UNIDO) و نظائر اینها در زمره این وضعیت می‌توانند در نظر گرفته شوند.

این دسته از سمن‌ها مجاز به شرکت در نشست‌های شورای اقتصادی و اجتماعی و نهادهای زیرمجموعه آن هستند، اما نمی‌توانند در این نشست‌ها به سخنرانی بپردازند یا بیانیه‌ای را ارائه دهند.

1. Roster status

☆ گفتار سوم: فرآیند درخواست وضعیت مشورتی

اخذ وضعیت مشورتی مستلزم طی مراحل پنج‌گانه ذیل است:

۱. ثبت مشخصات
۲. درخواست برخط (آنلاین)
۳. بررسی (اولیه) درخواست توسط شاخه سازمان‌های غیر دولتی
۴. بررسی توسط کمیته سازمان‌های غیر دولتی شورای اقتصادی و اجتماعی
۵. تصمیم نهایی شورای اقتصادی و اجتماعی.

نمودار شماره ۱. فرآیند اخذ وضعیت مشورتی از شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل

الف) ثبت مشخصات

پیش از ارسال درخواست وضعیت مشورتی، ضروری است که مشخصات سازمان غیر دولتی ثبت شود. در این خصوص، یک پایگاه اطلاعاتی وجود دارد که چنین اطلاعاتی را در خود جای می‌دهد. مشخصات سازمان‌هایی که در کنفرانس‌های مورد حمایت سازمان ملل متحد شرکت کرده‌اند نیز در این پایگاه اطلاعاتی وجود دارد.

در واقع، تمامی سازمان‌های جامعه مدنی (CSOS) از جمله سازمان‌های غیر دولتی، مؤسسات، بنیادها و انجمن‌هایی که در صدد ایجاد رابطه با دپارتمان امور اقتصادی و اجتماعی (DESA) هستند باید مشخصات سازمانی خود را در پایگاه اطلاعاتی مذکور اضافه نمایند.

این مشخصات در بردارنده یک بخش عمومی مشتمل بر نام، آدرس مقر سازمان و نوع سازمان، نوع ارتباط، حوزه فعالیت‌ها و اطلاعات مرتبط با حوزه‌های اساسی دپارتمان امور اقتصادی و اجتماعی می‌باشد. افزون بر این موارد، سمن باید هدف اصلی خود که به بهترین شکل با اهداف کلی سازمان سازگار است را مشخص نماید.^۱ به شکل شماره ۱ توجه نمایید.

تأیید ثبت مشخصات از طریق پست الکترونیکی (ایمیل) به سازمان مزبور اطلاع داده می‌شود. این تأییدیه ممکن است چند روز به طول بینجامد.

شکل شماره ۲. ثبت مشخصات سمن در پایگاه اطلاعاتی دپارتمان امور اقتصادی و اجتماعی

ب) درخواست برخط (آنلاین)

پس از ثبت اولیه مشخصات و تأیید آن از سوی دپارتمان امور اقتصادی و اجتماعی، سازمان باید درخواست خود را به صورت برخط ارسال نماید. این درخواست مشتمل بر پرسش‌نامه و تلخیص آنلاین، و اسناد مثبت می‌باشد.

۱. برای اعمال این فرآیند به آدرس ذیل مراجعه نمایید:

<http://esango.un.org/civilsociety/showNewProfile.do> (last retrieved: 10 Dec 2015)

درخواست آنلاین تنها با دو زبان کاری دبیر کل سازمان ملل متحد یعنی انگلیسی و فرانسه قابل پذیرش است. از همین روی، تمامی اسناد مورد نیاز به استثنای منشورات سازمان باید به یکی از دو زبان مذکور ترجمه شده باشد. البته چنانچه سندی بسیار طولانی باشد، ترجمه تلخیص آن نیز کفایت می‌کند. جدول شماره ۱. ارسال درخواست آنلاین

شیوه ارسال درخواست آنلاین
مراجعه به سایت رسمی شاخه سازمان‌های غیر دولتی - شورای اقتصادی و اجتماعی www.csonet.org
ورود به قسمت ذیل:
'Login for the iCSO database'
کلیک کردن بر:
'Consultative status'
کلیک کردن بر
'Submit application'
پر کردن پرسش‌نامه (به منظور جلوگیری از دست رفتن داده‌ها، اطلاعات را به طور منظم ذخیره کنید.)
ارسال اطلاعات پس از تکمیل
بارگذاری اسناد مورد نیاز به صورت آنلاین

درخواست آنلاین به طور مشخص دربردارنده موارد (اعم از سؤالات و توصیفات) ذیل می‌باشد:

1. Questionnaire of the Application for Consultative Status, NGO Branch, Office for ECOSOC Support and Coordination, Department of Economic and Social Affairs, United Nations; Available at: <http://csonet.org/?menu=83> (last retrieved: 11 Dec 2015)

۱. نام سازمان- این نام باید با نامی که در مرحله قبل به ثبت رسیده است، منطبق باشد.
۲. آدرس مقر سازمان- این آدرس باید مکان معتبر مادی باشد. همچنین ارائه آدرس پست الکترونیکی نیز ضروری است و باید توجه داشت که تمامی ارتباطات آتی با سمن از طریق همین آدرس صورت می‌پذیرد.
۳. بیان مختصری از اهداف سازمان- این اهداف باید عینی و قابل دستیابی باشند. همچنین این اهداف باید در راستای اطلاعاتی باشد که در خصوص سمن ابراز شده است.
۴. بیان طرق دستیابی به اهداف؛
۵. ارائه نمونه‌هایی از فعالیت‌ها و پروژه‌های اخیر سازمان؛
۶. تبیین چگونگی کمک به شورای اقتصادی و اجتماعی و نهادهای زیر مجموعه آن؛
۷. بیان جزئیات طرح‌ها و فعالیت‌های طراحی شده در آینده؛
۸. آیا سازمان در کنفرانس‌های سازمان ملل متحد شرکت داشته است؟ در صورتی که جواب مثبت باشد، باید عنوان دقیق کنفرانس و محل آن، نوع مشارکت و چگونگی دستیابی به آن کنفرانس مشخص شود.
۹. آیا سازمان در خصوص حوزه‌هایی که دغدغه اصلی سازمان ملل متحد است، اعانه‌ای داشته است؟ آیا سازمان در فعالیت‌های سازمان ملل متحد شرکت نموده است؟
۱۰. سازمان به طور کلی در زمره چه نوع سازمان‌هایی طبقه‌بندی می‌شود؟ سازمان تحقیقاتی، سازمان حمایتی، سازمان اجرای طرح‌های محلی یا نوع دیگر؟ [سازمان تحقیقاتی^۱، سازمانی است که هدف اولیه آن اجرای مطالعه و بررسی نظام‌مند یک حوزه خاص است؛ سازمان حامی^۲، سازمانی است که از اشکال مختلف حمایت استفاده می‌کند تا نظر عموم یا خط مشی

1. Research Organization

2. Advocacy/Lobbying Organization

- عمومی را تحت الشعاع قرار دهد؛ سازمان اجرای طرح‌های محلی^۱ نیز سازمانی است که در سطح محلی به فعالیت می‌پردازد.]
۱۱. زمان ثبت یا زمان تأسیس - در زمان ارسال درخواست، حداقل باید دو سال از زمان تأسیس سمن گذشته باشد. اثبات این مسئله با بارگذاری سند مثبتی که از سوی دولت متبوع سازمان صادر شده است، می‌باشد.
۱۲. کشور محل ثبت یا تأسیس سازمان، و ماهیت و عنوان صلاحیت‌های در نظر گرفته شده؛
۱۳. تبیین نوع طبقه‌بندی سازمان - منظور طبقه‌بندی حقوقی سمن است که تحت آن طبقه‌بندی از سوی دولت به رسمیت شناخته شده است. در این رابطه، بارگذاری سند مثبتی ضروری است.
۱۴. تبیین ملی بودن، منطقه‌ای بودن (فرا ملی بودن) یا بین‌المللی بودن سازمان؛
۱۵. تبیین ساختار و فرآیند تصمیم‌سازی در سازمان - همگام با پاسخ به این سؤال، بارگذاری سند مثبتی این امر نظیر اساسنامه یا آیین‌نامه سازمان نیز ضرورت دارد.
۱۶. فهرست کردن اسامی و ملیت‌های افراد عضو نهادهای اجرایی سازمان و تبیین چگونگی انتخاب یا نصب آنها؛
۱۷. آیا از مقامات دولتی نیز در کادر اجرایی یا مدیریتی سازمان عضویت دارند؟ - چنانچه پاسخ مثبت باشد، اسامی، عنوان و کارکرد ایشان در سازمان و دولت باید مشخص شود.
۱۸. تعداد اعضا و ذکر کشور محل اقامت هر یک؛
۱۹. آیا قواعد عضوگیری سازمان به هم اشخاص حقیقی و هم اشخاص حقوقی اجازه عضویت می‌دهد؟
۲۰. آیا از سازمان‌های دارای وضعیت مشورتی در شورای اقتصادی و اجتماعی در سازمان شما عضویت دارند؟

۲۱. آیا سازمان شما عضو سازمان‌هایی است که وضعیت مشورتی در شورای اقتصادی و اجتماعی دارند یا در حال درخواست آن می‌باشند؟
۲۲. آیا سازمان شما با سازمان‌های دیگر وابسته است؟
۲۳. آیا سازمان با دولت رابطه‌ای دارد؟ اگر بله، جزئیات کامل آن را بیان کنید.
۲۴. آیا در پنج سال گذشته سازمان شما پول یا هرگونه اعانه‌ای از سوی دولت داشته است؟ اگر بله، تاریخ و میزان دریافت و محل مصرف آن را مشخص نمایید.
۲۵. آیا سازمان سابقاً وضعیت مشورتی در شورای اقتصادی و اجتماعی را درخواست کرده است؟ اگر بله، تاریخ درخواست و نتیجه آن را ذکر کنید.
۲۶. آیا اعتبارنامه سازمان شما با ارگان‌ها، سرمایه‌ها، برنامه‌ها یا آژانس‌های تخصصی سازمان ملل متحد تاکنون معلق یا ساقط شده است؟
۲۷. توصیف درآمدها و هزینه‌ها.
- پاسخ به موارد فوق‌الذکر باید دقیق و مختصر باشند و از پرداختن به مسائل حاشیه‌ای و مفاهیم غیر اجماعی یا غیر قابل فهم باید اجتناب کرد.

جدول شماره ۲. دستورالعمل‌های فنی و کاربردی

دستورالعمل‌های فنی و کاربردی در پاسخ به پرسش‌نامه آنلاین
کنترل کردن تطابق مفاد درخواست و وبسایت سمن با اصطلاحات سازمان ملل در خصوص اسامی رسمی کشورها
Http://unterm.un.org
عدم استفاده از حروف بزرگ انگلیسی و فرانسه
کنترل کردن تطابق نام سازمان در درخواست و وبسایت سازمان
پرهیز از به‌کارگیری حروف اختصاری (جز برای عناوینی که به طور مکرر استفاده می‌شوند) در صورت اشاره به ارگان‌ها، آژانس‌ها یا برنامه‌های سازمان ملل
روز و ماه و سال باید به طور کامل (و نه اختصاری) نوشته شوند
عبارات به صورت سوم شخص نوشته شوند؛ به عنوان مثال:
“The organisation organised...” not “I organised...”

اسناد مثبت‌ه مورد نیاز به منظور بارگذاری در این مرحله نیز مشتمل بر موارد ذیل می‌باشد:

۱. اساسنامه یا منشور سازمان و قوانین و آیین‌نامه‌های آن و اصلاحات اعمال‌شده به اساسنامه یا منشور (مطابق با پاراگراف دهم قطعنامه شورای اقتصادی و اجتماعی شماره ۱۹۹۶/۳۱).
 ۲. گواهی ثبت برای مدت دو سال از دولت متبوع. در صورتی که دولت متبوع ثبت را الزامی نمی‌داند، گواهی یا مدرک مثبت‌ه دیگری باید فراهم آید.
 ۳. آخرین اظهارنامه‌های مالی و گزارش سالیانه؛
 ۴. اختیاری: نمونه‌هایی از منشورات یا بیانیه‌های سازمان؛
 ۵. اختیاری: چارت سازمانی (در صورت موجود)
- باید توجه داشت که درخواست تکمیلی باید تا اول ژوئن سالی که سمن درصدد است توسط کمیته سمن‌های شورای اقتصادی و اجتماعی مورد بررسی قرار گیرد، ارسال گردد و در غیر این صورت، رسیدگی به درخواست با یک سال تأخیر مواجه خواهد شد. به عنوان مثال، چنانچه درخواست آنلاین به همراه تمامی مستندات آن تکمیل شود و قبل از ژوئن سال ۲۰۱۶ ارسال شود، کمیته سمن‌های شورای اقتصادی و اجتماعی در سال ۲۰۱۷ به آن رسیدگی خواهد نمود. اما در صورتی که درخواست مزبور بین تاریخ دوم ژوئن سال ۲۰۱۶ تا اول ژوئن سال ۲۰۱۷ میلادی ارسال گردد، کمیته در سال ۲۰۱۸ به آن رسیدگی خواهد نمود.

ج) بررسی (اولیه) درخواست توسط شاخه سازمان‌های غیر دولتی

شاخه سمن‌های دپارتمان امور اقتصادی و اجتماعی^۱، نقطه کانونی بین

1. The NGO Branch of the Department of Social and Economic Affairs (DESA)

Office of ECOSOC Support and Coordination

راه‌های ارتباطی با این شاخه به ترتیب ذیل می‌باشد:

DESA NGO Section

دبیرخانه سازمان ملل متحد و شورای اقتصادی و اجتماعی است که در رابطه با سمن‌هایی که از وضعیت مشورتی برخوردار هستند یا درصدد اخذ آن می‌باشند، به فعالیت می‌پردازد.

شاخه سمن‌ها پشتیبانی فنی و اداری را برای کمیته سمن‌های شورای اقتصادی و اجتماعی فراهم می‌کند. از جمله:

- بررسی درخواست‌های وضعیت مشورتی از حیث دربرداشتن تمامی اطلاعات لازم، پیش از ارسال درخواست‌ها به کمیته سمن‌ها؛
 - بررسی درخواست‌ها پیش از ارسال به کمیته از این حیث که الزامات فنی شورای اقتصادی و اجتماعی را دربر داشته باشند؛
 - پردازش گزارش‌های ۴ ساله؛
 - ارائه راهنمایی در خصوص رویه‌های دستیابی به وضعیت مشورتی، تمهید گزارش‌های چهارساله یا طبقه بندی مجدد یک سمن.
- دوره بین اول ژوئن و تاریخی که درخواست وضعیت مشورتی یک سمن در اختیار کمیته سمن‌های شورای اقتصادی و اجتماعی قرار می‌گیرد، شاخه سازمان‌های غیر دولتی به بررسی اولیه درخواست‌ها می‌پردازد. در طول این مدت ممکن است که با سمن تماس گرفته شود و اطلاعات و توضیحات بیشتری مطالبه گردد. در صورتی که درخواست پس از بررسی توسط این

1 UN Plaza. Room DC1-1480 New York, NY 10017 USA

Fax: (+1 212) 963-9248

Tel: (+1 212) 963- 8652

E-mail: desangosection@un.org

Website: www.un.org/esa/coordination/ngo

Links:

- CSO net: www.un.org/ecosoc/csonet
- Quadrennial reports: www.un.org/ecosoc/ngo/quadreports
- UN ground passes: www.un.org/ecosoc/ngo/passes
- Civil society database: <http://esango.un.org/civilsociety>
- Functional commissions: <http://www.un.org/ecosoc/ngo/commissions>

شاخه کامل تلقی گردد، درخواست وضعیت مشورتی به کمیته سمن‌های شورای اقتصادی و اجتماعی ارسال می‌گردد.

زمانی که درخواست سمن در تقویم کاری کمیته سمن‌های شورای اقتصادی و اجتماعی قرار می‌گیرد، نامه‌ای به سمن ارسال می‌گردد و به سمن اطلاع می‌دهد که در جلسه آتی درخواست ایشان مورد بررسی قرار خواهد گرفت. افزون بر این، کمیته از سمن دعوت می‌کند که حداکثر دو نماینده را برای حضور در جلسه مزبور معرفی کند.

سمن‌ها از این حق برخوردارند که در زمان بررسی درخواستشان بتوانند در آن جلسه حاضر باشند و البته حضور نمایندگان سمن در جلسه بررسی کمیته به هیچ وجه الزامی نیست.^۱

(د) بررسی توسط کمیته سازمان‌های غیر دولتی شورای اقتصادی و

اجتماعی

کمیته سمن‌های سازمان ملل متحد^۲ نهاد فرعی شورای اقتصادی و اجتماعی است که از ۱۹ عضو تشکیل یافته و بر اجرای قطعنامه شماره ۱۹۹۶/۳۱ نظارت می‌کند. این کمیته مسئولیت دارد تا بر روابط بین سازمان‌های غیر دولتی با

۱. البته با توجه به اینکه سفر به نیویورک به منظور شرکت در جلسه بررسی کمیته مستلزم هزینه قابل توجهی است، اغلب سمن‌ها ترجیح می‌دهند که در نخستین جلسه بررسی حضور نیابند. در عین حال، در صورتی که درخواست سمن سؤالات بسیاری را از سوی کشورهای عضو ایجاد کند و بررسی به جلسه دیگری معوق شود، سمن‌ها متمایل به حضور در جلسه بعدی هستند تا بدین ترتیب، خود به سؤالات پاسخ دهند و از تعویق مجدد خودداری کنند.

2. The UN Committee on Non-Governmental Organizations

راه‌های ارتباطی با این کمیته به ترتیب ذیل می‌باشد:

Address: One United Nations Plaza, Room DC1-1480, New York, NY 10017.

Telephone: 1-212-963-8652

Fax: 1-212-963-9248

Messages to the Committee: Click the link "Contact us" on the NGO Branch home page.

Website: <http://www.un.org/ecosoc/ngo/committee>

سازمان ملل متحد نظارت کند و وظایف عمده ذیل را نیز بر عهده دارد^۱:

- بررسی درخواست‌های وضعیت مشورتی و تقاضاهای طبقه‌بندی مجدد از سوی سمن‌ها؛
- نظارت بر رابطه مشورتی سمن‌ها، از جمله بررسی گزارش‌های ۴ ساله ارسالی از سوی سمن‌های برخوردار از وضعیت مشورتی عمومی و خاص. (سمن‌های وضعیت روستر ملزم به ارسال گزارش ۴ ساله نیستند.)
- ۱۹ عضو کمیته بر مبنای نمایندگی منصفانه جغرافیایی و برای مدت ۴ سال به ترتیب ذیل انتخاب می‌شوند که انتخاب مجدد اعضاء نیز تابع هیچ محدودیتی نیست.

- ۵ عضو از دولت‌های آفریقایی؛
- ۴ عضو از دولت‌های آسیایی؛
- ۲ عضو از دولت‌های اروپای شرقی؛
- ۴ عضو از دولت‌های آمریکای لاتین و دولت‌های منطقه کارائیب؛ و
- ۴ عضو از اروپای غربی و دیگر دولت‌ها.^۲

کمیته سمن‌های شورای اقتصادی و اجتماعی در طول سال دو مرتبه به صورت هفتگی تشکیل جلسه می‌دهد^۳ و در این جلسات هفتگی تصمیم می‌گیرد که درخواست وضعیت مشورتی چه سمن‌هایی را به شورای اقتصادی و اجتماعی توصیه نماید. به طور متوسط در هر جلسه هفتگی، کمیته سمن‌ها ۱۵۰ تا ۲۰۰ درخواست وضعیت مشورتی را توصیه می‌نماید.^۴

1. ECOSOC Resolution 1996/31, section IX, paragraphs 60-61.

۲. کشورهای عضو کمیته برای دوره سال ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۸ میلادی بدین ترتیب می‌باشند: آذربایجان، پروندی، چین، کوبا، یونان، گینه، هند، رژیم اشغالگر صهیونیستی (اسرائیل)، ایران، موریتانی، نیکاراگوئه، پاکستان، فدراسیون روسیه، آفریقای جنوبی، سودان، ترکیه، ایالات متحده آمریکا، اروگوئه و ونزوئلا.

۳. یکی از این جلسات هفتگی معمولاً در ماه ژانویه یا فوریه، و دیگری در ماه آوریل یا می برگزار می‌گردد.

4. Evans, Michelle, A practical guide to the UN committee on NGOs, p. 10.

در طول این جلسات ممکن است که کمیته سؤالاتی از سمن داشته باشد. این سؤالات به سمن مزبور ارسال شده و سمن موظف است که در اولین فرصت ممکن تدارک پاسخ ببیند تا بدین‌سان از تعویق بررسی درخواست به جلسات بعدی جلوگیری شود. بنابراین، ممکن است کمیته بررسی درخواست را به جلسات بعدی معوق نماید تا پاسخ‌ها و توضیحات سمن ارسال گردد.

در صورتی که کمیته سمن‌های شورای اقتصادی و اجتماعی اعطای وضعیت مشورتی به یک سمن را توصیه ننماید، سه حالت قابل تصور است:

(آ) به تعویق انداختن بررسی درخواست وضعیت مشورتی از سوی سمن - این حالت، محتمل‌ترین فرض برای سمن‌هایی است که وضعیت مشورتی به آنها اعطا نشده است. کمیته ممکن است با طرح یک سؤال از سمن، درخواست را به تعویق بیندازد. در واقع، هرچند سؤالات از جانب یکی از دولت‌ها یا تعدادی از آنها مطرح می‌شود، اما این سؤالات به عنوان سؤالات کمیته - به منزله یک کل - عنوان می‌شود.

(ب) رد درخواست وضعیت مشورتی - در صورتی که کمیته درخواست یک سمن برای دریافت وضعیت مشورتی را رد کند، سمن مزبور نمی‌تواند برای مدت سه سال از تاریخ رد درخواست مجدد خود را طرح کند.

(ج) مختومه کردن درخواست - کمیته سمن‌ها درخواست‌هایی را که به طور مکرر نسبت به سؤالات و اطلاعات اضافی بدون پاسخ باقی مانده‌اند، مختومه اعلام می‌کند.

توصیه‌های کمیته پس از اتمام بررسی‌ها در یک نشست یک روزه در قالب یک گزارش تصویب می‌شود و به چاپ می‌رسد و برای نشست آتی شورای اقتصادی و اجتماعی ارسال می‌گردد تا به تأیید نهایی این شورا برسد. این مسئله به طور رسمی به همه سمن‌هایی که مورد بررسی قرار گرفته‌اند، ابلاغ می‌گردد. این گزارش تصمیمات ذیل را دربردارد:

- اعطای صلاحیت مشورتی به سمن‌ها، کنار گذاشتن درخواست‌ها یا عدم اعطای وضعیت مشورتی به سمن‌ها؛

- طبقه‌بندی مجدد وضعیت مشورتی برخی سمن‌ها؛
- مختومه کردن درخواست‌های سمن‌ها؛
- تعلیق وضعیت مشورتی سمن‌هایی که گزارش ۴ ساله خود را ارائه نداده‌اند؛
- انحلال وضعیت مشورتی سمن‌ها؛
- تأیید تقویم موقت نشست‌های کمیته در سال آتی.

ه) تصمیم‌نهایی شورای اقتصادی و اجتماعی

اعطای وضعیت مشورتی به یک سمن در آخرین گام مستلزم آن است که شورای اقتصادی و اجتماعی توصیه کمیته سمن‌ها را از طریق یک قطعنامه تأیید کند. در غالب موارد، شورای اقتصادی و اجتماعی از تصمیم کمیته حمایت کرده و آن را تأیید می‌کند؛ اما این مسئله همیشگی نیست، به ویژه در صورتی که تصمیم کمیته به صورت اجماعی به تصویب نرسیده باشد.

☆ گفتار چهارم: تکالیف سمن‌های برخوردار از وضعیت مشورتی

سمن‌هایی که موفق به اخذ وضعیت مشورتی از شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل شوند، ملزمند تا گزارش‌هایی از فعالیت خود به شورا ارائه دهند و در صورت عدم ارائه گزارش و نیز عدم همسویی فعالیت‌های سمن با وضعیت مشورتی اخذشده ممکن است با تعلیق یا انحلال مواجه شوند که در ادامه به تبیین این دو مسئله می‌پردازیم:

الف) ارائه گزارش‌های چهار ساله

سمن‌هایی که از وضعیت مشورتی عمومی یا خاص برخوردار می‌گردند ملزمند تا هر ۴ سال گزارشی مختصر از فعالیت‌های خود به ویژه فعالیت ایشان در کمک به زمینه کاری سازمان ملل را به کمیته سمن‌های شورای اقتصادی و اجتماعی ارسال کنند. سمن‌هایی که به تازگی از وضعیت مشورتی برخوردار شده‌اند باید گزارش خود را از همان سال دریافت اعتبارنامه ارائه دهند.^۱

1. Part IX, paragraph 61(c) of ECOSOC resolution 1996/31.

این گزارش‌ها بیان‌گر آن هستند که فعالیت‌های سمن همسو با قواعد و مقررات سازمان ملل متحد است و بدین ترتیب نیز تضمین می‌گردد که عملکرد سمن بر اساس طبقه‌بندی اختصاص‌یافته به آن می‌باشد. عدم تطابق گزارش سمن با این الزامات می‌تواند بر مبنای قطعنامه شماره ۲۰۰۸/۴ منجر به فسخ وضعیت مشورتی شود.^۱

گزارش‌های چهار ساله به دو طریق می‌توانند ارسال شوند:
الف) از طریق وب‌سایت شاخه سمن دپارتمان امور اقتصادی و اجتماعی^۲؛ و
ب) از طریق پست الکترونیکی به شاخه مذکور.^۳
افزون بر گزارش‌های چهار ساله، کمیته می‌تواند در شرایط استثنایی از سمن تقاضای گزارش ویژه کند. این تقاضا معمولاً ناشی از اقداماتی است که سمن در مغایرت با قطعنامه ۱۹۹۶/۳۱ انجام داده است و ممکن است به اقدامات انضباطی منتهی شود.^۴

ب) انحلال یا تعلیق وضعیت مشورتی سمن‌ها

سمن‌هایی که وضعیت مشورتی اعطا شده است، ملزمند تا در تطابق با اصول کلیدی مندرج در قطعنامه شماره ۱۹۹۶/۳۱ شورای اقتصادی و اجتماعی فعالیت کنند. کمیته سمن‌های شورای اقتصادی و اجتماعی جدای از توصیه به اعطای وضعیت مشورتی، می‌تواند در صورت عدم سازگاری فعالیت‌های سمن با مسئولیت‌های مورد توافق در قطعنامه، تعلیق یا انحلال وضعیت مشورتی آن سمن را نیز توصیه نماید. موارد عدم سازگاری به شرح ذیل قابل بیان هستند:

- مشارکت در فعالیت‌هایی که در تضاد با اصول منشور سازمان ملل هستند، از جمله رفتارهای بی اساس و بدون مدرک یا رفتارهای با انگیزه سیاسی علیه کشورهای عضو؛

1. Resolution 2008/4

2. See: <http://csonet.org>

3. quadreports@un.org

4. Resolution 1996/31, Para 61 (c)

- عدم ارسال گزارش‌های ۴ ساله؛
 - عدم انجام یک فعالیت مثبت یا تأثیرگذار نسبت به زمینه‌های کاری سازمان ملل متحد، شورای اقتصادی و اجتماعی یا نهادهای فرعی آن در طول سه سال فعالیت سمن؛
 - مشارکت در فعالیتهایی که به لحاظ بین‌المللی مجرمانه شناخته شده‌اند، از جمله تجارت غیرقانونی مواد مخدر، پول شویی یا تجارت غیر قانونی اسلحه.
- همچنین شایان ذکر است که سمن‌ها ملزمند تا برخی قواعد سخت‌گیرانه دیگری را نیز برای حفظ وضعیت مشورتی خود رعایت کنند. به عنوان مثال، سمن‌ها مجاز به به کارگیری لوگوی سازمان ملل متحد نیستند؛ یا سمن‌ها نمی‌توانند ادعای نمایندگی از سوی سازمان ملل کنند.

کتابنامه

کتاب

۱. قرآن کریم.
۲. وحیدیان، امیر، سازمان های مردم نهاد؛ رکن سوم توسعه پایدار، مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی، دفتر مطالعات سیاسی، قابل دسترسی در: <http://rc.majlis.ir/fa/report/show/857616>
۳. پارسایی، محمد، اصول تهیه و تنظیم قرارداد، مرکز کشوری مدیریت بهداشت، تهران، ۱۳۹۲.
۴. پرستش، رضا، سعیدی، علی اصغر، بررسی تشکل های داوطلبانه در اسلام و ایران، سازمان ملی جوانان، ۱۳۸۴.
۵. روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، جلد دوم، صص ۱۲۱۶ - ۱۲۱۸، ۱۳۸۱.
۶. امینی، ثریا، جوانان، گذشته حال و آینده؛ گزارش ملی جوانان از سال ۱۳۸۱-۱۳۷۵، دوهفته نامه فرهنگ و پژوهش، شماره ۱۹۹، ISSN 1715-1735، 18 مرداد ماه سال ۱۳۸۴.
۷. یادداشت تحلیلی، آشنایی با سازمان های غیر دولتی، سازمان ملی جوانان، تهران، صص. ۱۲-۵، ۱۳۸۳.
۸. گزارش تحلیلی، بررسی وضعیت تشکل های غیردولتی جوانان، سازمان ملی جوانان، تهران: اهل قلم، ۱۳۸۲.

۹. سعیدی، محمدرضا، درآمدی بر مشارکت مردمی و سازمان‌های غیر دولتی، چاپ اول، تهران: سمت، زمستان ۱۳۸۲.
۱۰. گلشن پژوه، محمودرضا، راهنمای سازمان‌های غیردولتی، تهران: موسسه‌ی فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران. سال ۱۳۸۱.
۱۱. امامی، مصطفی، ماده ۱۰ قانون مدنی مبنای قانونی انواع قراردادهای خصوصی، قم: مؤسسه فرهنگی و اطلاع‌رسانی تبیان، ۱۳۸۷.
۱۲. شیرین‌پور، مهدی، آشنایی بیشتر با NGOها و یا سمن‌ها، مجله سرزمین نوروز، ش ۶۷، فروردین ۱۳۹۴ و همچنین: روزنامه حمایت مورخ ۱۳۹۱/۱۰/۲۸.
۱۳. نمازی، باقر، بررسی وضعیت تشکل‌های مردمی داوطلب در جمهوری اسلامی ایران، ترجمه شهلا اختری، چاپ اول، تهران: سازمان شهرداری‌های کشور، ۱۳۸۱.
۱۴. نوعی، غلامحسین، ساجع، لیلا، نقش سازمان‌های غیردولتی (سمن‌ها) در توسعه پایدار، اولین همایش بین‌المللی گردشگری و توسعه پایدار، انتشارات بوم سازه، پایگاه سیویلیکا، ۱۳۹۰.

15. Evans, Michelle, **A practical guide to the UN committee on NGOs**, International Service for Human Rights (ISHR), 2015.
16. **List of non-governmental organizations in consultative status with the Economic and Social Council as of 1 September 2014**, Economic and Social Council of United Nations, 3 December 2014.
17. **Questionnaire of the Application for Consultative Status**, NGO Branch, Office for ECOSOC Support and Coordination, Department of Economic and Social Affairs, United Nations
18. **Working with ECOSOC, An NGOs Guide to Consultative Status**, New York: United Nations, 2011.

اسناد

19. The Charter of the United Nations, 26 June 1945.
20. ECOSOC Resolution 1996/31, 25 July 1996.
21. United Nations Millennium Declaration, Resolution adopted by the General Assembly, 8 September 2000.
22. 2005 World Summit Outcome, Resolution adopted by the General Assembly, 16 September 2005.

پایگاه‌های اینترنتی

23. <http://www.un.org/>
24. <http://esango.un.org/>
25. <http://www.CSONet.org/>
26. <http://www.un-ngls.org/>
27. <http://blog.behzistitehran.org.ir//>
28. <http://blog.behzistitehran.org.ir/wp-content/uploads/2011/07/dastor-amal-sazeman-mardom-nahad.pdf>
29. <http://library.tebyan.net/fa/Viewer/Text/84176/1>
30. <http://msy.gov.ir>
31. <http://ostan-as.gov.ir/>
32. <http://portal2.moi.ir/portal/Home/Default.aspx?CategoryID=00427890-e248-486b-b1c2-eb890ef33b6e>
33. <http://portal2.moi.ir/portal/Home/Default.aspx?CategoryID=00427890-e248-486b-b1c2-eb890ef33b6e>
34. <http://portal2.moi.ir/portal/Home/Default.aspx?CategoryID=5c9356f5-44e3-402c-acded55ece2ba430>
35. <http://press.farhang.gov.ir/fa/rules/laws>
36. <http://rc.majlis.ir/fa/news/show/805373>
37. <http://saman.mcls.gov.ir/fa/e/r/ff>
38. <http://saman.moi.ir/Portal/Home>

39. <http://saman.moi.ir/Portal/Home/Default.aspx?CategoryID=5c2051f3-63c7-442e-92fd-8e5b7adce38a>
40. <http://sccr.ir/pages/?current=provlist>
41. <http://sherkat.ssaa.ir/Default.aspx?tabid=2777>
42. <http://sherkat.ssaa.ir/SubjectView/tabid/1857/Code/1002/Default.aspx>
43. <http://snn.ir/detail/News/266140/8984>
44. <http://tehran.farhang.gov.ir/fa/mojavezha/moasesat>
45. <http://tmsh.farhang.gov.ir/fa/conditions/faaliat>
46. <http://tmsh.farhang.gov.ir/fa/conditions/zavabet>
47. <http://tmsh.farhang.gov.ir/fa/home>
48. <http://tmsh.farhang.gov.ir/fa/home>
49. <http://www.behzisti.ir/Documents/Show.aspx?id=175>
50. <http://www.behzistitehran.org.ir>
51. <http://www.ecasb.com/fa/article/473>
52. <http://www.ichto.ir/>
53. http://www.investin-sk.ir/User_Files/province%20giude%20book/farhang/chanmanzoore.pdf
54. <http://www.znsy.ir/>
55. <https://www.tamin.ir/News/Item/1851/2/1851.html>
56. Ssaa.ir
57. tahiya.ir
58. www.ssaa.ir/Portals/0/مجازها.doc
59. www.znsy.ir